

စီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်အခြေခံမူများ

ကုလသမဂ္ဂ၏
“အကာအကွယ်ပေးခြင်း၊ လေးစားလိုက်နာမှုရှိခြင်း၊
ပြန်လည်ကုစားမှုပေးခြင်း” အခြေခံမူဘောင်အား
အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း

UNITED NATIONS
HUMAN RIGHTS
OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER

စီးပွားရေးနှင့်
လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ
လမ်းညွှန်အခြေခံမူများ

ကုလသမဂ္ဂ၏ “အကာအကွယ်ပေးခြင်း
လေးစားလိုက်နာမှုရှိခြင်း၊ ပြန်လည်ကုစားပေးခြင်း”
အခြေခံမူဘောင်အား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း

UNITED NATIONS

New York and Geneva, 2011

UNITED NATIONS
HUMAN RIGHTS
OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER

ယခုလမ်းညွှန်ကို ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးရုံး (UNOHCHR)
www.ohchr.org နှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာန (MCRB)
www.myanmar-responsiblebusiness.org တို့ ပူးပေါင်းဘာသာပြန်ဆိုပါသည်။

Note

The designations employed and the presentation of the material in this publication do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the Secretariat of the United Nations concerning the legal status of any country, territory, city or area, or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries.

Symbols of United Nations documents are composed of capital letters combined with figures. Mention of such a figure indicates a reference to a United Nations document.

HR/PUB/11/04

© 2011 United Nations

All worldwide rights reserved

မာတိကာ

၁။	လူ့အခွင့်အရေးအကာအကွယ်ပေးရန် နိုင်ငံတော်၏တာဝန်	၃
	(က) အခြေခံမူများ	၃
	(ခ) အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာမူများ	၆
၂။	လူ့အခွင့်အရေးလေးစားလိုက်နာရန် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏တာဝန်	၂၃
	(က) အခြေခံမူများ	၂၃
	(ခ) အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာမူများ	၂၉
၃။	ပြန်လည်ကုစားမှုပေးခြင်းဆိုင်ရာရပိုင်ခွင့်	၅၁
	(က) အခြေခံမူများ	၅၁
	(ခ) အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာမူများ	၅၄

ဤစာအုပ်တွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ “အကာအကွယ်ပေးခြင်း၊ လေးစားလိုက်နာမှုရှိခြင်း၊ ပြန်လည်ကုစားမှုပေးခြင်း” အခြေခံမူဘောင်အား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် စီပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်အခြေခံမူများ ပါရှိပါသည်။ အဆိုပါလမ်းညွှန် အခြေခံမူများကို လူ့အခွင့်အရေး၊ နိုင်ငံစုံကော်ပိုရေးရှင်းများနှင့် အခြားသော စီပွားရေးလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်တို့နှင့်ပတ်သက်သည့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ အထူးကိုယ်စားလှယ်က ဖော်ထုတ်တင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အထူးကိုယ်စားလှယ်သည် အဆိုပါလမ်းညွှန် အခြေခံမူများကို လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီသို့ တင်သွင်းသည့် ၎င်း၏နောက်ဆုံးအစီရင်ခံစာ (A/HRC/17/31) တွင် ပူးတွဲ ဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်းအစီရင်ခံစာတွင် လမ်းညွှန်အခြေခံမူများနှင့် ပတ်သက်သည့် မိတ်ဆက်နိဒါန်းနှင့် ၎င်းလမ်းညွှန်အခြေခံမူများ ပေါ်ပေါက်လာမှုကို ဦးတည်စေသည့် ဖြစ်စဉ်အကြောင်းအရာတို့ကိုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။

လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီသည် အဆိုပါလမ်းညွှန်အခြေခံမူများကို ၎င်း၏ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၁၆ ရက်နေ့ ရက်စွဲပါ ဆုံးဖြတ်ချက်အမှတ် ၁၇/၄ ဖြင့် ထောက်ခံအတည်ပြုခဲ့ပါသည်။

အထွေထွေအခြေခံမူများ

ဤလမ်းညွှန်အခြေခံမူများသည်

- (က) လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို လေးစားလိုက်နာရေး၊ အကာအကွယ်ပေးရေးနှင့် ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတော်၏ လက်ရှိ တာဝန်ဝတ္တရားများ၊
- (ခ) အထူးပြု လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို လုပ်ဆောင်နေသည့် လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ အထူးပြုအဖွဲ့များအနေဖြင့် တည်ဆဲဥပဒေများအားလုံးနှင့်အညီ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးများလေးစားလိုက်နာရန် လိုအပ်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ။
- (ဂ) အခွင့်အရေးများနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများသည် ချိုးဖောက်မှုများရှိလာပါက သင့်တော်မှုရှိပြီး၊ ထိရောက်မှုရှိသည့် ပြန်လည်ကုစားပေးမှုများနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ရှိရန်လိုအပ်မှု။

စသည်တို့ကို အသိအမှတ်ပြုလျက် အခြေခံ ဖော်ထုတ်တင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤလမ်းညွှန်အခြေခံမူများသည် နိုင်ငံများအားလုံးနှင့်၊ နိုင်ငံစုံနှင့်အခြား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အားလုံးတို့အပေါ်တွင် အရွယ်အစား၊ ကဏ္ဍ၊ တည်နေရာ၊ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံကွာခြားမှုများကို အလေးမထားဘဲ အကျုံးဝင်သက်ရောက်မှုရှိသည်။

ဤလမ်းညွှန်အခြေခံမူများသည် စီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ စံနှုန်းများနှင့် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်မှုများ ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် ရည်ရွယ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကြောင့် ထိခိုက်ခံရသော လူတစ်ဦးချင်းစီနှင့် လူထုအသိုက်အဝန်းများအတွက် သိသာထင်ရှားသည့် အကျိုးရလဒ်များရရှိစေရေးနှင့် ထိုမှတစ်ဆင့် လူမှုရေးအရ တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းမှုဖြစ်စဉ်ကိုပါ အထောက်အကူပြုနိုင်စေရေးဦးတည်ပါ

သည်။ ဤလမ်းညွှန်အခြေခံမူများကို အဆိုပါ ရည်မှန်းချက်ရှုထောင့်မှနေ၍ ခြုံငုံ နားလည် ထားသင့်ပြီး၊ အခြေခံမူ တစ်ချက်ချင်းစီအလိုက်ရော၊ အားလုံးခြုံငုံလျက်ပါ ဖတ်ရှုသင့် သည်။

ဤလမ်းညွှန်အခြေခံမူများတွင် ပါဝင်သော မည်သည့်အချက်ကိုမျှ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ တာဝန်ဝတ္တရားအသစ်များ ဖန်တီးပေးခြင်းအနေဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ လူ့ အခွင့်အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေအရနိုင်ငံတစ်ခုက ဆောင်ရွက်ရန် ရှိသည့် သို့မဟုတ် လိုက်နာရန်ရှိသည့် ဥပဒေဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ကန့် သတ်ခြင်း သို့မဟုတ် အားနည်းမှုဖြစ်စေခြင်းအနေဖြင့် သော်လည်းကောင်း မမှတ်ယူ သင့်ပါ။

ဤလမ်းညွှန်ချက်အခြေခံမူများကို ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိသည့် နည်းလမ်းဖြင့် အကောင် အထည်ဖော်ကြရမည်။ အထူးသဖြင့် လွန်စွာထိခိုက်လွယ်သည့် သို့မဟုတ် ခွဲခြားဆက်ဆံ ခြင်း ခံရနိုင်ဖွယ်ရှိသည့်အုပ်စုများ သို့မဟုတ် ပြည်သူများထဲမှ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းစီ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် လိုအပ်ချက်များ၊ ၎င်းတို့ရင်ဆိုင်နေရသော စိန်ခေါ်မှုများကို အထူး သတိပြုကြရမည်။ အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများသည် မတူညီသော အခက်အခဲ အမျိုးမျိုးနှင့် ရင်ဆိုင်ရနိုင်သည်ကိုလည်း အထူးသတိပြုရမည် ဖြစ်သည်။

၁။ လူ့အခွင့်အရေးအကာအကွယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတော်၏တာဝန်

(က) အခြေခံမူများ

၁။ နိုင်ငံများသည် ယင်းတို့၏ပိုင်နက်နယ်မြေအတွင်းနှင့်/သို့မဟုတ် တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် နယ်ပယ်အတွင်း၌ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပါအဝင် အခြားသော တတိယအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုက ကျူးလွန်လာသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများမှ အကာအကွယ်ပေးရမည်။ ယင်းသို့အကာအကွယ်ပေးရာတွင် ထိရောက်မှု ရှိသော မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများချမှတ်ခြင်း၊ တရားစီရင်မှုများ ပြုလုပ်ခြင်းတို့ဖြင့် ဤကဲ့သို့သော ချိုးဖောက်မှုများကို ဟန့်တားရန်၊ စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်၊ အပြစ်ပေးရန်နှင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရန်တို့အတွက် သင့်လျော်မှုရှိသော လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်တို့ကို ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

နိုင်ငံများ၏ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေပါ တာဝန်ဝတ္တရားများအရ နိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့ပိုင်နက်နယ်မြေနှင့်/သို့မဟုတ် တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်နယ်ပယ်အတွင်းရှိ လူတစ်ဦးချင်းစီတို့၏ လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားရန်၊ အကာအကွယ်ပေးရန်နှင့် ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပါအဝင် အခြားသော တတိယအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုက ကျူးလွန်လာသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများမှ အကာအကွယ်ပေးရန် တာဝန်လည်း ပါဝင်သည်။

နိုင်ငံတော်က အကာအကွယ်ပေးရမည့်တာဝန်မှာ လုပ်ဆောင်ရမည့်ကျင့်ဝတ် စံသတ်မှတ်ချက်တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံများသည် ပင်ကိုယ်သဘာဝအားဖြင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ကျူးလွန်သော ချိုးဖောက်မှုများအတွက် တာဝန်မရှိပါ။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံများသည် ဤကဲ့သို့သောချိုးဖောက်မှုကို ပါဝင်ပတ်သက်မှု ရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ လုပ်ဆောင်သူများ၏ ချိုးဖောက်မှုများကို တားဆီးရန်၊ စုံစမ်း

စစ်ဆေးရန်၊ အပြစ်ပေးရန်နှင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရန် သင့်လျော်သည့်လုပ်ငန်း အဆင့်များ ချမှတ်လုပ်ဆောင်ရန် ပျက်ကွက်မှုရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေပါ ၎င်းတို့၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ချိုးဖောက်ရာ ရောက် နိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံများသည် အဆိုပါလုပ်ငန်းအဆင့်များကို ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် မိမိတို့ဆန္ဒအလျောက် ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသော်လည်း ၎င်းတို့ သည် မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် တရားစီရင်ခြင်းများ အပါအဝင် လက်ခံနိုင်လောက်သော အကာအကွယ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာနှင့် ကုစားမှုပေးခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ၏အတိုင်းအတာအပြည့်အဝကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ နိုင်ငံများတွင် ဥပဒေ၏ရှေ့မှောက်၌ အားလုံးတန်းတူညီမျှရှိစေရေး၊ ဥပဒေကိုအသုံးပြု ရာတွင် မျှတမှုရှိစေရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ လုံလောက်သော တာဝန်ခံမှုရှိခြင်း၊ ဥပဒေရေးရာ တိကျသေချာမှုရှိခြင်းနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် ဥပဒေ ဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်းတို့ကို ဖြည့်ဆည်း ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းအားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်နှင့် မြှင့်တင်ပေးရန် တာဝန် လည်း ရှိပါသည်။

ဤအခန်းတွင် ကြိုတင်ကာကွယ်တားဆီးမှုလုပ်ငန်းများကို အဓိကထားတင်ပြထားပြီး၊ အခန်း-၃ တွင် ပြန်လည်ကုစားမှုပေးခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို တင်ပြထားပါသည်။

၂။ နိုင်ငံများအနေနှင့် မိမိတို့၏ နယ်နိမိတ်အတွင်း အခြေကျလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက် နေကြသောနှင့်/သို့မဟုတ် မိမိ၏ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်နယ်ပယ်အတွင်း ရှိနေ သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအားလုံးသည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင် ရွက်မှုတစ်လျှောက်လုံး၌ လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာမှုရှိရေးဆို သည့် နိုင်ငံ၏မျှော်လင့်ချက်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း၊ ချမှတ်ထားသင့်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

လက်ရှိအချိန်တွင်နိုင်ငံများအနေဖြင့်မိမိနိုင်ငံ၏နယ်နိမိတ်အတွင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် နယ်ပယ်အတွင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ အခြေစိုက် လုပ်ကိုင်နေကြ

သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ နိုင်ငံနယ်နိမိတ်ပြင်ပဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်မှု အပေါ်၌ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေဖြင့် ထိန်းချုပ်ဆောင်ရွက်ရန် ယေဘုယျအားဖြင့် မလိုအပ်ပါ။ ထို့အပြင် အသိအမှတ်ပြုထားသော တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူတစ်ရပ်ရှိလျှင် နိုင်ငံများအား ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ ယေဘုယျအားဖြင့် တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားခြင်းလည်း မရှိပါ။ ဤသတ်မှတ်ချက် ဘောင်များအတွင်း၌ လူ့အခွင့်အရေးစာချုပ်များကို နိုင်ငံများက အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုများကို ကြီးကြပ်သည့် လွတ်လပ်သော ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ၏ ကော်မတီများမှ အချို့က ဇာတိနိုင်ငံများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏စီရင်ပိုင်ခွင့် နယ်ပယ်အတွင်း၌ရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက နိုင်ငံရပ်ခြားတွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ကာကွယ်ဟန့်တားရေးအတွက် လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း အကြံပြုတင်ပြထားပါသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတော်ကိုယ်တိုင် ပါဝင်ပတ်သက်မှုရှိသည့် သို့မဟုတ် ပံ့ပိုးကူညီမှုပေးသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက နိုင်ငံရပ်ခြားတွင် လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှု ရှိစေရေးဆိုသည့် မျှော်မှန်းချက်ကို ဇာတိနိုင်ငံများက ရှင်းရှင်းလင်းလင်းချမှတ်ပေးရန် ခိုင်မာသောမူဝါဒရေးရာ အကြောင်းပြချက်များ ရှိပါသည်။ အဆိုပါအကြောင်းပြချက်များတွင် ရှင်းလင်းပြတ်သား၍ တစ်သမတ်တည်းရှိသော သတင်းအချက်အလက်များပေးခြင်းဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ကြိုတင်တွက်ဆနိုင်ခြေရှိမှုကို အာမခံချက်ပေးခြင်းနှင့် တိုင်းပြည်၏ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။

ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံများသည် ချည်းကပ်ဆောင်ရွက်မှုနည်းလမ်းမျိုးစုံ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ အချို့နည်းလမ်းများမှာ နိုင်ငံ နယ်နိမိတ်ပြင်ပတွင်ဖြစ်သော ကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ပြည်တွင်းအရေးယူဆောင်ရွက်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များ ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ “မူရင်း” ကုမ္ပဏီများအား ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း တစ်ခုလုံးနှင့် ပတ်သက်သည့် ကမ္ဘာ့အနှံ့ လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာကို တင်ပြရန်လိုအပ်စေမှု၊ စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း (OECD) ၏ နိုင်ငံပေါင်းစုံ

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် လမ်းညွှန်ချက်များကဲ့သို့သော နိုင်ငံပေါင်းစုံနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပျော့ပျောင်းသောဥပဒေ၊ စာချုပ်စာတမ်းများနှင့် ပင်လယ်ရပ်ခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ပံ့ပိုးမှုပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများက ပြဋ္ဌာန်းထားသော စွမ်းဆောင်ရည်စံနှုန်းများ စသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ အခြားနည်းလမ်းများမှာ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် ပြင်ပ၌ရောက်ရှိနေသော ကိစ္စရပ်များဆိုင်ရာ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများအထိ ဦးတည်ပါသည်။ ဤနေရာတွင် မည်သည့်နေရာ၌ ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဖြစ်စေ၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ တရားစွဲဆိုမှုကို ခွင့်ပြုသည့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ စီရင်ထုံးများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ နိုင်ငံတို့၏ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှုသည် နားလည်သဘောပေါက်မှုနှင့် အမှန်တကယ် ကျိုးကြောင်းခိုင်လုံမှုရှိခြင်းကို အထောက်အကူပြုပေးရပါမည်။ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံတို့၏ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှုများသည် နိုင်ငံပေါင်းစုံ ပါဝင်ချုပ်ဆိုထားသော သဘောတူစာချုပ်အပေါ်တွင် အခြေခံခြင်းမျိုးကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်မှုမျိုးဖြစ်ရပါမည်။

ခ။ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာမှုများ

နိုင်ငံတော်၏ အထွေထွေစည်းမျဉ်း စည်းကမ်းကြီးကြပ်မှုနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ။

၃။ အကာအကွယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် နိုင်ငံတော်သည် -

- (က) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာရန် လိုအပ်သော သို့မဟုတ် ၎င်းတို့အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသော ဥပဒေများကို ပြဋ္ဌာန်းကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် အခါအားလျော်စွာ အဆိုပါဥပဒေများ၏ လုံလောက်မှုရှိမရှိကို ဆန်းစစ်မှုပြုလုပ်ရန်နှင့် လိုအပ်ချက်များရှိလာပါက ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရန်။
- (ခ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ အခြားသော ဥပဒေများ နှင့်မူဝါဒများ (ဥပမာ ကော်ပိုရိတ်ဥပဒေ)

သည် ထိန်းချုပ်ကန့်သတ်ခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှုကို သေချာမှုရှိစေရေး ဆောင်ရွက်ရန်။

(ဂ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား ယင်းတို့၏လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုကာလတစ်လျှောက်လုံး လူ့အခွင့်အရေးများကို မည်ကဲ့သို့လေးစားလိုက်နာရမည် ဆိုသည်နှင့်ပတ်သက်၍ ထိရောက်သော လမ်းညွှန်မှုပေးရန်။

(ဃ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား ယင်းတို့၏လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို မည်ကဲ့သို့ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်သည်နှင့် ပတ်သက်၍ အသိပေးဆက်သွယ်မှုပြုလုပ်ရေးကို တိုက်တွန်းအားပေးရန်နှင့် လိုအပ်ပါက ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ချမှတ်ပေးရန်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

နိုင်ငံများ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုမရှိခြင်းကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ပိုမိုနှစ်သက်ကြသည် သို့မဟုတ် ပိုမိုအကျိုးအမြတ်ရရှိကြသည်ဟု မမှတ်ယူသင့်ပေ။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လူ့အခွင့်အရေးများအား လေးစားလိုက်နာမှုကို မြှင့်တင်ပေးရန်အတွက် ပြည်တွင်းနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ၊ အမိန့်အာဏာအရ ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဆန္ဒအလျောက်ဆောင်ရွက်မှု စသည့်လုပ်ငန်းစဉ်များကို စနစ်တကျပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းများကို နိုင်ငံများက စဉ်းစားဆောင်ရွက်သင့်သည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လူ့အခွင့်အရေးလေးစားလိုက်နာရေးအတွက် တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း ထိန်းချုပ်သည့် တည်ဆဲဥပဒေများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်းသည် နိုင်ငံတော်၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အလေ့အထများတွင် အရေးကြီးသော ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ လစ်ဟာမှုတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

အဆိုပါဥပဒေများတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမပြုရေးနှင့် အလုပ်သမားဥပဒေများမှသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ၊ ပစ္စည်းဥစ္စာဆိုင်ရာ၊ ပုဂ္ဂလိက အခွင့်အရေးဆိုင်ရာနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု တိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေများအထိ ပါဝင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤဥပဒေများကို လက်ရှိအခြေအနေတွင် ထိရောက်စွာကျင့်သုံးနိုင်မှု ရှိ၊ မရှိ အဘယ်ကြောင့် ပြဿနာရှိရသည်၊ မည်သို့ ချင့်ချိန်ဆောင်ရွက်လျှင် အခြေအနေကို တည့်မတ်ပေးနိုင်မည် စသည်တို့ကို နိုင်ငံများမှ ထည့်သွင်းစဉ်းစား ဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးသည်။

အဆိုပါဥပဒေများသည် အခြေအနေများ တဖြည်းဖြည်းချင်း တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေးအတွက် လိုအပ်သော ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မှု ရှိ၊ မရှိ ဆိုသည်နှင့် အခြားဆီလျော်မှုရှိသည့် မူဝါဒများနှင့်အတူ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာမှု ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခု ဖန်တီးပေးနိုင်မှု ရှိ၊ မရှိ ဆိုသည်တို့ကို သုံးသပ်ရေးမှာလည်း နိုင်ငံများအတွက် အရေးကြီးပါသည်။ ဥပမာ - မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် မြေယာအသုံးပြုခွင့်များအပါအဝင် မြေယာဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများကို စီမံထိန်းချုပ်ပေးသော ဥပဒေနှင့်မူဝါဒအချို့တွင် ပိုမိုရှင်းလင်းတိကျမှုရှိရန်၊ ရပိုင်ခွင့်ရှိသူများအတွက်ရော၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက်ပါ အကာအကွယ်ပေးရန်အတွက် လိုအပ်ပါသည်။

ကော်ပရိတ်နှင့်ငွေချေး သက်သေခံလက်မှတ်များဆိုင်ရာ ဥပဒေ (corporate and securities law) ကဲ့သို့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွဲ့စည်းထူထောင်ခြင်းနှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို ထိန်းချုပ်သည့် ဥပဒေများနှင့်မူဝါဒများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ပြုမူဆောင်ရွက်ပုံကို တိုက်ရိုက်ပုံသွင်းပေးပါသည်။ သို့ပင်ဖြစ်သော်လည်း လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေအပေါ် ၎င်းတို့၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုအပေါ် နားလည် သဘောပေါက်မှု အားနည်းနေပါသေးသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် မည်သည့်ကုမ္ပဏီများမှ ၎င်းတို့၏ မည်သည့်အရာရှိများကို တာဝန်ပေးအပ်ထားသည်ကို မဆိုထားနှင့် ခွင့်ပြုပေးထားသည်ဆိုသည်နှင့် ပတ်သက်၍ ကော်ပရိတ်နှင့်ငွေချေး သက်သေခံလက်မှတ်များ ဆိုင်ရာဥပဒေတွင် ရှင်းလင်းတိကျစွာဖော်ပြထားမှု

မရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ဤကဏ္ဍတွင် ဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား ကော်ပိုရိတ်ဘုတ်အဖွဲ့ကဲ့သို့သော လက်ရှိအုပ်ချုပ်စီမံရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို အလေးထားဂရုပြုလျက် လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာနိုင်စေရန် လုံလောက်သည့် လမ်းညွှန်မှုများ ပေးသင့်ပါသည်။

လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ ပေးသည့် လမ်းညွှန်မှုတွင် မျှော်မှန်းရလဒ်များကို ဖော်ပြပေးသင့်သလို၊ အကောင်းဆုံးကျင့်စဉ်များကိုလည်း မျှဝေပေးသင့်ပါသည်။ ယင်းလမ်းညွှန်မှုတွင် လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှု ရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြု လုပ်ဆောင်မှုများ (human rights due diligence) အပါအဝင် ဆီလျော်မှုရှိသော နည်းလမ်းများကို အကြံပြုတင်ပြသင့်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဌာနီတိုင်းရင်းသားများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ၊ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုနှင့် ဘာသာစကားအလိုက် လူနည်းစုများ၊ ကလေးသူငယ်များ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ ပြောင်းရွှေ့လုပ်သားများနှင့် ၎င်းတို့၏မိသားစုများ ရင်ဆိုင်နေရသော စိန်ခေါ်မှုများကို အသိအမှတ်ပြုလျက် ကျား-မရေးရာကိစ္စ၊ အားနည်းထိခိုက်လွယ်သောနှင့် (သို့မဟုတ်) ဖယ်ကြည့်ခံရဖွယ်ရှိသူများ၏ ကိစ္စများကို မည်သို့မည်ပုံ ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ကိုလည်း အကြံပြုတင်ပြသင့်ပါသည်။

ပါရီစည်းမျဉ်းများနှင့်အညီ လိုက်နာဆောင်ရွက်သော အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် နိုင်ငံများ၏ သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများသည် ၎င်းတို့၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့် ကိုက်ညီမှု ရှိ၊ မရှိ ၎င်းဥပဒေများကို ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်မှု ရှိ၊ မရှိ ဖော်ထုတ်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အခြားအစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့များ၊ ပုဂ္ဂိုလ်များသို့ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်မှုများ ပေးရာတွင်လည်းကောင်း အရေးကြီးသောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပါသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ၎င်းတို့၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများအပေါ် မည်သို့ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးသည်နှင့် ပတ်သက်၍ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများတွင် ထိခိုက်ခံစားရသော သက်ဆိုင်သူများနှင့် အလွတ်သဘော ဆက်သွယ်ဆောင်

ရွက်မှုများမှသည် ပြည်သူ့သို့ တရားဝင်အစီရင်ခံစာ တင်ပြခြင်းတို့အထိ ပါဝင်ပါသည်။ ဤသို့ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရန် နိုင်ငံတော်က တွန်းအားပေးခြင်း သို့မဟုတ် လိုအပ်ပါက စည်းကမ်းချက်များ ပြဋ္ဌာန်းပေးခြင်းဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာရေးကို မြှင့်တင်ပေးရန် အရေးကြီးပါသည်။ ထိုသို့ လုံလောက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ဆက်သွယ်ပေးပို့ရေးအတွက် မက်လုံးပေးရာတွင် တရား စီရင်ရေးဆိုင်ရာနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များ၌ ဤကဲ့သို့ ကိုယ်တိုင်အစီရင်ခံ တင်ပြမှုကို အလေးပေးသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ စီးပွား ရေးလုပ်ငန်းများ၏ သဘောသဘာဝ သို့မဟုတ် ယင်းတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အခြေ အနေများသည် လူ့အခွင့်အရေးများအား သိသာထင်ရှားစွာ အန္တရာယ် ကျရောက်စေနိုင် လျှင် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်တင်ပြရန် စည်းကမ်းချက်များပြဋ္ဌာန်းပေးခြင်းသည် အထူး သင့်လျော်ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက မည်သည်ကို မည်သို့ဆက်သွယ်ဆောင် ရွက်ရမည်ကို မူဝါဒများ သို့မဟုတ် ဥပဒေများဖြင့် ရှင်းလင်းတိကျစွာ ဖော်ပြပေးနိုင်ပါ သည်။ ဤသို့ဖြင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများသည် တိကျမှန်ကန်မှုရှိပြီး၊ ၎င်းတို့ကို အလွယ်တကူ လက်လှမ်းမီစေရန် အထောက်အကူပြုပေးလိမ့်မည်။

လုံလောက်သော ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုကို ဖြစ်စေနိုင်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်တစ်စုံတစ်ခု တွင် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အဦများ၏ ဘေးကင်းမှုနှင့် လုံခြုံမှုအပေါ် ထိခိုက်စေနိုင်သည့် အန္တရာယ်များ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ တရားဥပဒေ နှင့် ညီညွတ်ဆီလျော်မှုရှိသော လျှို့ဝှက်ချက်ထားရှိရန် လိုအပ်ချက်များနှင့် ကုမ္ပဏီများ၏ အရွယ်အစားနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံကွာခြားချက်များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစား ဆောင်ရွက်သင့် ပါသည်။

ငွေကြေးဆိုင်ရာအစီရင်ခံစာတင်ပြရန် လိုအပ်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် အချို့ကိစ္စရပ် များ၌ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု၏ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်မှုအား သိသာထင်ရှားစွာ ထိခိုက်မှုရှိနိုင်ကြောင်းကို ရှင်းလင်းတိကျစွာ ဖော်ပြ ပေးသင့်ပါသည်။

နိုင်ငံနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆက်နွယ်မှု

၄။ နိုင်ငံများသည် မိမိတို့ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်သော သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်က ထိန်းချုပ်ထားသော သို့မဟုတ် ပို့ကုန်ချေးငွေဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် တရားဝင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အာမခံအဖွဲ့အစည်းများစသည့် နိုင်ငံတော်ပိုင်အဖွဲ့အစည်းများမှ ပံ့ပိုးမှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ အများအပြားရရှိနေသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ မပြုလုပ်စေရန် လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှုရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြုလုပ်ဆောင်မှုများ (human rights due diligence) ပြုလုပ်စေခြင်းတို့အပါအဝင် နောက်ထပ် လိုအပ်သည့် လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်ကိုလည်း ချမှတ်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

နိုင်ငံတို့သည် တစ်နိုင်ငံချင်းစီအနေဖြင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေအရ အဓိက တာဝန်ထမ်းဆောင်ရသူများ ဖြစ်ကြသည့်အပြင် ၎င်းတို့သည် စုပေါင်း၍လည်း အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးစနစ်ကြီးတစ်ခုလုံးကို စောင့်ရှောက်ရန် ယုံကြည်အပ်နှံခံထားရသူများ ဖြစ်ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် နိုင်ငံတော်မှ ထိန်းချုပ်ဆောင်ရွက်မှုအောက်တွင် ရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ယင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ဆောင်ရွက်မှုကို နိုင်ငံတော်၏ ဆောင်ရွက်မှုအဖြစ် မှတ်ယူနိုင်လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အဆိုပါ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ချိုးဖောက်မှုတစ်ခုကို အဆိုပါနိုင်ငံ၏ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးတာဝန်ဝတ္တရားများကို ချိုးဖောက်မှုတစ်ခုအဖြစ် မှတ်ယူနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် နိုင်ငံနှင့် ပို၍ပန်ရလေလေ၊ သို့မဟုတ် ၎င်းသည် ဥပဒေအရဖွဲ့စည်းထားသည့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်း သို့တည်းမဟုတ် အခွန်ထမ်းဆောင်သူများ၏ ပံ့ပိုးမှုအပေါ်တွင် ပို၍မှီခိုရလေလေ၊ ထိုနိုင်ငံ၏ မူဝါဒရေးရာဆင်ခြင်ဆောင်ရွက်မှုများသည် အဆိုပါလုပ်ငန်း၏ လူ့အခွင့်အရေးလေးစားလိုက်နာမှုကို အာမခံချက်ပေးနိုင်ရေးအတွက် ပိုမို၍အားကောင်းမှု ရှိလာရလေလေဖြစ်သည်။

နိုင်ငံပိုင် သို့မဟုတ် နိုင်ငံမှထိန်းချုပ်ထားသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ရှိသည့်အခါမျိုးတွင် လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ အကောင်အထည်ဖော်မှုကို အာမခံချက်ပေးရန်အတွက် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းများသည် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အာဏာများအတွင်း တည်ရှိနေပါသည်။ အဆင့်မြင့်စီမံခန့်ခွဲရေး အဖွဲ့ဌာနများသည် နိုင်ငံတော်အဖွဲ့အစည်းများသို့ ပုံမှန်အစီရင်ခံစာ တင်ပြလေ့ရှိပြီး၊ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဦးစီးဌာနများတွင် လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ အားထုတ်မှုများကို ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေမှုရှိစေရန် လုပ်ဆောင်ခြင်းအပါအဝင် အသေးစိတ်စစ်ဆေးမှုနှင့် စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုမှုတို့အတွက် ပို၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ရှိပါသည်။ (အခန်း-၂ တွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ အဆိုပါ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများ၏ လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာရန် တာဝန်လည်း ရှိပါသည်။)

နိုင်ငံတော်နှင့် တရားဝင်သော်လည်းကောင်း၊ အလွတ်သဘောအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း ဆက်နွယ်မှုရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းများစွာတို့သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ ပံ့ပိုးမှုနှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးအပ်နိုင်ပါသည်။ ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများတွင် ပို့ကုန် ချေးငွေအဖွဲ့အစည်းများ၊ တရားဝင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အာမခံအေဂျင်စီများ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုအထောက်အကူပြု ငွေကြေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်ပါသည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းများသည် ၎င်းတို့ အထောက်အပံ့ပြုပေးထားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် အမှန်တကယ်နှင့်ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အတိအလင်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှု မရှိသည့်အခါ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် အဆိုပါထိခိုက်မှုများကို ပံ့ပိုးပေးခြင်းအတွက် ဂုဏ်သိက္ခာပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ငွေကြေးဆိုင်ရာ၊ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာနှင့် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာကဏ္ဍများတွင် ထိခိုက်မှုအန္တရာယ် ကြုံတွေ့ရနိုင်ပြီး၊ ဤသို့ဖြင့် လက်ခံသည့်နိုင်ငံက ရင်ဆိုင်ရသည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများကို ပိုမိုတိုးပွားလာစေနိုင်ပါသည်။

ဤသို့ အန္တရာယ်များဖြစ်နိုင်ခြေရှိခြင်းကြောင့် နိုင်ငံများအနေဖြင့် အဆိုပါ အေဂျင်စီများကိုယ်တိုင်နှင့် ၎င်းတို့၏ပံ့ပိုးမှုများကို ရရှိနေကြသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း သို့မဟုတ် စီမံကိန်းများက လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှုရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြု လုပ်ဆောင်မှုများ (human rights due diligence) ပြုလုပ်လာစေရန် အားပေးခြင်းနှင့် သင့်လျော်ရာ၌ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ချမှတ်လုပ်ဆောင်စေသင့်ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု၏ သဘောသဘာဝအရလည်းကောင်း၊ လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများအရ လည်းကောင်း လူ့အခွင့်အရေးများအပေါ် သိသာထင်ရှားသည့် ထိခိုက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် နေရာမျိုးတွင် လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှုရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြု လုပ်ဆောင်မှုများ (human rights due diligence) ကို မဖြစ်မနေ လုပ်ဆောင်စေသင့်ပါသည်။

၅။ နိုင်ငံများသည် လူ့အခွင့်အရေးခံစားမှုအပေါ် သက်ရောက်မှုဖြစ်စေနိုင်သည့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရန် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် စာချုပ်ချုပ်ဆိုလျှင် သော်လည်းကောင်း၊ ဥပဒေပြုလျှင် သော်လည်းကောင်း ယင်းတို့၏ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရန်အလို့ငှာ လုံလောက်သည့် ကြပ်မတ်ထိန်းသိမ်းမှုများ ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

နိုင်ငံများသည် လူ့အခွင့်အရေးခံစားမှုများအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိစေနိုင်သည့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအား ပုဂ္ဂလိကသို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်လိုက်သည့် အခါမျိုးတွင် ၎င်းတို့၏ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေပါ တာဝန်ဝတ္တရားများကို စွန့်လွှတ်ရာမရောက်ပါ။ ဤကဲ့သို့သော ဝန်ဆောင်မှုများကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံတော်၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့်အညီ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်စေရမည်။ နိုင်ငံများက ဤကဲ့သို့ အာမခံချက်ပေးရန် ပျက်ကွက်လျှင် အဆိုပါ နိုင်ငံအတွက် ဂုဏ်သိက္ခာပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ အကျိုးဆက်များဖြစ်

ပေါ်နိုင်ပါသည်။ လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ချက်တစ်ရပ်အနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှု သဘောတူစာချုပ်များ သို့မဟုတ် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများတွင် အဆိုပါဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း များက လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှုရှိရေးဆိုသည့် နိုင်ငံ၏မျှော်မှန်းချက်ကို ရှင်းလင်းတိကျစွာ ဖော်ပြသင့်ပါသည်။ နိုင်ငံများသည် လုံလောက်မှုရှိသော လွတ်လပ် သည့် စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုလုပ်ငန်းယန္တရားများကို ဖြည့်ဆည်းဆောင် ရွက်ပေးခြင်း အပါအဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ထိထိ ရောက်ရောက် ကြပ်မတ်စစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ကြောင်း အာမခံချက်ပေးသင့်သည်။

၆။ နိုင်ငံများအနေဖြင့် ၎င်းတို့နှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆက်စပ် လုပ်ကိုင်နေကြသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့များ၏ လူ့အခွင့်အရေး လေးစား လိုက်နာမှုကို မြှင့်တင်ပေးသင့်သည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

နိုင်ငံများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းတို့ကို လုပ် ကိုင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် နိုင်ငံအတွက် လိုအပ်သည့်ပစ္စည်းများ ဝယ်ယူသည့်အခါ၌သာ မက လုပ်ငန်းအမျိုးမျိုးတို့ကို လုပ်ကိုင်ကြပါသည်။ ဤသို့ လုပ်ဆောင်ရာတွင် နိုင်ငံများ သည် အဆိုပါစီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သိရှိနားလည်လာမှုနှင့် လေးစားမှုတို့ကို မြှင့်တင်ပေးရန်အတွက် တစ်နိုင်ငံချင်းစီအလိုက်လည်းကောင်း၊ စုပေါင်း ချုပ်ဆိုလည်းကောင်း လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် အထူးအခွင့်အလမ်းများ ရှိပါသည်။ ၎င်းတွင် အဆိုပါ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ချုပ်ဆိုသော သဘောတူစာချုပ်များတွင် နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေများအရ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားများနှင့် အညီ စည်းကမ်းချက်များ ချမှတ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းများ အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားနေသည့်နေရာများတွင်လူ့အခွင့်အရေးလေးစားလိုက်နာရေးအတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား ပံ့ပိုးမှုပေးခြင်း။

၇။ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသည့်နေရာများတွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုအန္တရာယ် မြင့်မားသောကြောင့် နိုင်ငံများအနေဖြင့် ထိုကဲ့သို့အခြေအနေများတွင် လုပ် ကိုင်ဆောင်ရွက်နေကြသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ဤကဲ့သို့ ချိုးဖောက်မှု များတွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှုမရှိစေရန် သေချာစွာ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးသင့်ပါ သည်။ ယင်းသို့ ကူညီဆောင်ရွက်ရာတွင် -

- (က) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ဆောင်မှုများကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေး ဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုများကြောင့်ဖြစ်စေ ဖြစ်ပေါ်လာသော လူ့အခွင့်အရေးများနှင့်ဆက်နွှယ်နေသည့် ပြဿနာများကို ဖော်ထုတ် ရေး၊ ကာကွယ်ရေးနှင့် လျော့ချရေးတို့အတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အကူအညီပေးရန်ဖြစ်နိုင်သမျှစောလျင်စွာ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- (ခ) ကျား-မရေးရာနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုများကို အထူးအလေး ပေးလျက် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ မြင့်တက်လာ နိုင်ချေရုံသည် ကို အကဲဖြတ်ချင့်တွက်နိုင်ရန်နှင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လုံလောက် သော အကူအညီပေးခြင်း။
- (ဂ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် ကြီးမားသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု များတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းနှင့် ချိုးဖောက်မှုအခြေအနေများကို ဖြေ ရှင်းရာတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ငြင်းဆန်ခြင်းတို့ပြုလုပ်လျှင် ၎င်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ အစိုးရအထောက်အပံ့နှင့် အများပြည်သူ ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများရပိုင်ခွင့်ကို ငြင်းပယ်ခြင်း။
- (ဃ) နိုင်ငံများသည် ကြီးမားသော လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများတွင် စီးပွား ရေးလုပ်ငန်း၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုပြဿနာကို ဖြေရှင်းရာတွင် ၎င်း

တို့၏ လက်ရှိမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ ထိရောက်မှုရှိခြင်းကို အာမခံချက်ပေးခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပါဝင်ပတ်သက်မှုရှိသည့် အချို့သောအဆိုးရွားဆုံး လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများသည် နယ်မြေထိန်းချုပ်မှု၊ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ သို့မဟုတ် အစိုးရကိုယ်တိုင် ပါဝင်နေသည့် ပဋိပက္ခများကြားတွင် ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက်နေခြင်းဖြစ်ပြီး၊ အဆိုပါ နေရာများတွင် လူ့အခွင့်အရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် ရည်မှန်းထားသည့်အတိုင်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် မမျှော်မှန်းနိုင်ပေ။ တာဝန်သိတတ်မှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ဤကဲ့သို့သော ရှုပ်ထွေးခက်ခဲသည့် အခြေအနေမျိုးတွင် လူ့အခွင့်အရေးထိခိုက်မှုဖြစ်ခြင်းကို မည်သို့ ရှောင်ကြဉ်ရမည် ဆိုသည်နှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံများထံမှ လမ်းညွှန်မှုကို ပိုမိုရယူလာကြပါသည်။ ဆန်းသစ်ပြီး လက်တွေ့ကျသောနည်းလမ်းများ လိုအပ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားချိန်များအတွင်း အနံ့အပြား ဖြစ်ပွားလေ့ရှိသည့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း အမျိုးသမီးများကို ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများမှ အခြေခံဖြစ်ပေါ်လာသော အမျိုးသမီးများအား အကြမ်းဖက်မှုအန္တရာယ်များကို အလေးထားဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

နိုင်ငံများအနေဖြင့် ပကတိမြေပြင်ပေါ်တွင် အခြေအနေများ ဆိုးရွားမလာခင် ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ ပဋိပက္ခများ ထိခိုက်ခံစားနေရသည့် နေရာများတွင် “အိမ်ရှင်” နိုင်ငံသည် ထိရောက်သော ထိန်းချုပ်နိုင်မှုအားနည်းသဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးများကို လုံလောက်စွာ အကာအကွယ်မပေးနိုင်ပါ။ နိုင်ငံစုံကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများ ပါဝင်ပတ်သက်မှုရှိနေသည့် နေရာများတွင် ၎င်းတို့၏ “မိခင်” နိုင်ငံများအနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွင် အဆိုပါစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ပါဝင်ပတ်သက်မှု မရှိစေရေး အာမခံချက်ပေးရန် အဆိုပါကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများကိုရော၊ အိမ်ရှင်နိုင်ငံများကိုပါ အကူအညီပေးရေးအတွက် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သင့်ပြီး၊ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများကလည်း

အရေးကြီးသည့် နောက်ထပ်အကူအညီများ ပေးနိုင်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့သော အခြေအနေမျိုးတွင် မူဝါဒများပိုမိုကောင်းမွန်ပြီး ရှေ့နောက်ညီညွတ် ဆီလျော်မှုရှိစေရန်နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို လုံလောက်မှုရှိစွာ အကူအညီပေးရန်တို့ အတွက် မိခင်နိုင်ငံများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုအထောက်အကူပြု အေလျင်စီများ၊ နိုင်ငံခြားရေးရာနှင့် ကုန်သွယ်မှုဝန်ကြီးဌာနများ၊ မြို့တော်များနှင့် ၎င်းတို့၏ သံရုံးများရှိ ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများအပြင် အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အိမ်ရှင် အစိုးရများကြား အနီးကပ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ ပြဿနာ များနှင့်ပတ်သက်ပြီး အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ သတိပြုနိုးကြား လာစေရန် ကြိုတင်အသိပေးသည့် အညွှန်းလက္ခဏာများ ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ အဆိုပါ အခြေ အနေများတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ပျက်ကွက်သည့် မည်သည့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကို မဆို အစိုးရ၏လက်ရှိပံ့ပိုးမှုနှင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများ ငြင်းဆန်ခြင်း၊ ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းခြင်း၊ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်နိုင်ခြေမရှိလျှင် အနာဂတ်အတွက် ထောက်ပံ့မှု များ ငြင်းဆန်ခြင်းတို့အပါအဝင် သင့်တော်သလို အကျိုးဆက်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက် ခြင်းတို့ လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။

နိုင်ငံများအနေဖြင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားသည့်နေရာများတွင် ကြီးမားသောလူ့အခွင့်အရေး ချိုး ဖောက်မှုများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှု မြင့်မားလာနိုင်ခြေရှိသည့် စိုးရိမ်ဖွယ်ရာ အခြေအနေ များကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား သတိပေးသင့်ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက လူ့ အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှုရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြုလုပ်ဆောင်မှုများ (hu- man rights due diligence) ပြုလုပ်ရေးအတွက် ပြဌာန်းချက်များအပါအဝင် ပိုမိုဆိုးရွား လာနိုင်သော လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုအန္တရာယ်ကို နိုင်ငံ၏ မူဝါဒ၊ ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများဖြင့် ထိထိရောက်ရောက် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်မှု ရှိ၊ မရှိကို နိုင်ငံများက ပြန်လည် သုံးသပ်သင့်ပါသည်။

ဤသို့ သုံးသပ်ရာတွင် လိုအပ်ချက်များ ဖော်ထုတ်ရရှိပါက နိုင်ငံများသည် ၎င်းလိုအပ်ချက် များကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် သင့်တော်သည့် လုပ်ငန်းအဆင့်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်

သင့်ပါသည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် တိုင်းပြည်၏နယ်ပယ်အတွင်း သို့မဟုတ် တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်အတွင်းတွင် အခြေစိုက်လုပ်ကိုင်နေသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ကျူးလွန်သော သို့မဟုတ် ပါဝင်ပတ်သက်နေသော လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများအတွက် တရားမရေးရာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာတို့အရ အရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းတို့ကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းများ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံများသည် ဤကဲ့သို့သော ချိုးဖောက်မှုများကို ကာကွယ်ရန်နှင့်ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် ဘက်ပေါင်းစုံမှ ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းအပြင် ထိရောက်သော စုပေါင်းလုပ်ငန်းစဉ်များကိုလည်း ပံ့ပိုးပေးသင့်ပါသည်။

အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်များအားလုံးသည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အခြေအနေတွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူသားချင်းစာနာ ထောက်ထားခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်ပြစ်မှုဥပဒေများအရ နိုင်ငံများက လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ထပ်ဆောင်းလုပ်ဆောင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မူဝါဒများ အဆက်အစပ် ရှိစေရန်ဆောင်ရွက်ခြင်း

၈။ နိုင်ငံများအနေဖြင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပုံဖော်နေသည့် အစိုးရဌာနများ၊ အေဂျင်စီများနှင့် အခြားနိုင်ငံ အခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများအား ၎င်းတို့နှင့် ဆီလျော်မှုရှိသည့် သတင်းအချက်အလက်များ၊ လေ့ကျင့်သင်တန်းများနှင့် ပံ့ပိုးမှုများပေးခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်များကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်သည့်အခါ နိုင်ငံတော်၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို သိရှိလေးစားလိုက်နာမှုရှိစေရန် အာမခံချက် ပေးသင့်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

နိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပုံဖော်ပေးသည့်ဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများကြား မလွှဲမရှောင်သာ ထိပ်တိုက်တွေ့မှုမျိုးမရှိပါ။ သို့ရာတွင် တစ်ခါတရံ နိုင်ငံများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအသီးသီး၏

မတူညီသော လိုအပ်ချက်များကို ပြေလည်မှုရှိစေရေးအတွက် ခက်ခက်ခဲခဲ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုများပြုလုပ်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရပါသည်။ သင့်တော်သော ဟန်ချက်ညီမှု ရရှိစေရန် နိုင်ငံများသည် စီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ကျယ်ပြန့်သော နည်းလမ်းတစ်ရပ်ကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤသို့ ပြည်တွင်းမူဝါဒများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အထက်မှချမှတ်သော မူဝါဒများကို အောက်ခြေအဆင့်ဆင့် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လည်းကောင်း (ဒေါင်လိုက်)၊ သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတော်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်ဆင့်တို့၌ အဆိုပါမူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လည်းကောင်း (အလျားလိုက်) သဟဇာတဖြစ်မှုနှင့် တိကျခိုင်မာမှု ရှိရပါမည်။

ဒေါင်လိုက် ပြည်တွင်းမူဝါဒများ သဟဇာတဖြစ်မှုဆိုသည်မှာ နိုင်ငံများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေပါ တာဝန်ဝတ္တရားများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်သောမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ကျင့်သုံးခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ ကော်ပိုရိတ်ဥပဒေနှင့် ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်များဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ (corporate law and securities regulation)၊ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု၊ ဝိုက်ကုန်ချေးငွေနှင့်အာမခံလုပ်ငန်း၊ ကုန်သွယ်မှုနှင့် အလုပ်သမားဆိုင်ရာ ကိစ္စများအတွက် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်နေကြသော အဖွဲ့အစည်းများအပါအဝင် စီးပွားရေးဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပုံဖော်နေကြသည့် နိုင်ငံတော်နှင့် ဒေသန္တရအဆင့်တို့ရှိ ဌာနများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများကို အစိုးရ၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို အသိပေးရန်နှင့် ယင်းတို့နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးတို့အတွက် ပံ့ပိုးမှုပေးခြင်းနှင့် ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်းကို အလျားလိုက် ပြည်တွင်းမူဝါဒများ သဟဇာတဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုလိုပါသည်။

၉။ နိုင်ငံများအနေဖြင့် ဥပမာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစာချုပ်များ သို့မဟုတ် သဘောတူစာချုပ်များ ပြုလုပ်ချုပ်ဆိုခြင်း အစရှိသဖြင့် အခြားနိုင်ငံများ (သို့မဟုတ်) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်အတူ စီးပွားရေးနှင့်ဆက်နွှယ်သော မူဝါဒရည်မှန်းချက်များ အကောင်အထည်ဖော်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ကြရာတွင် ၎င်းတို့၏ လူ့အခွင့်

အရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရန် လုံလောက်မှုရှိသော ပြည်တွင်းမူဝါဒကို ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်သင့်သည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

နိုင်ငံများသည် အခြားနိုင်ငံများ သို့မဟုတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် လွတ်လပ်သော ကုန်သွယ်ရေး သဘောတူစာချုပ်များ သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများအတွက် ကန်ထရိုက်စာချုပ်များ၊ နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စာချုပ်များ အစရှိသဖြင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်များ ချုပ်ဆိုခြင်းသည် ၎င်းတို့အတွက် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးပါသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းတို့သည် အစိုးရများ၏ ပြည်တွင်းမူဝါဒကိုလည်း ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သဘောတူစာချုပ်များ၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် နိုင်ငံများအား လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေသစ်ကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းမှ အတားအဆီးဖြစ်စေနိုင်သလို၊ ၎င်းတို့က ထိုသို့ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ပြန်လျှင်လည်း အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရုံးရုံး၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို ခံရနိုင်သည့်အနေအထားသို့ ရောက်ရှိအောင် တွန်းပို့ပေးနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံများအနေဖြင့် လိုအပ်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ အကာအကွယ်ပေးရေးကို ဖြည့်ဆည်း ဆောင်ရွက်ပေးသလို၊ ဤသို့သဘောတူညီချက်များအရ အစိုးရ၏ လူ့အခွင့်အရေးများကို အကာအကွယ်ပေးရေး မူဝါဒနှင့် စည်းမျဉ်းများကို လုံလောက်စွာ ချမှတ်နိုင်သော စွမ်းရည်ကိုလည်း အခိုင်အမာ ထိန်းသိမ်းထားသင့်သည်။

၁၀။ နိုင်ငံများသည် စီးပွားရေးနှင့်ဆက်နွယ်သော ကိစ္စရပ်များကို နိုင်ငံပေါင်းစုံ ပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်းများ၏ အဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့် ဆောင်ရွက်သည့်အခါ-

- (က) ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများသည် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ လူ့အခွင့်အရေးများကို အကာအကွယ်ပေးရန် တာဝန်ဝတ္တရားကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ခြင်းကို သော်လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာမှုကို သော်လည်းကောင်း အတားအဆီးအဟန့်အတား မဖြစ်စေရေးကို အာမခံချက်ပေးရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သင့်သည်။

- (ခ) ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများကို ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် စွမ်းရည်များအတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှု မြှင့်တင်ပေးရန်နှင့် ပန်ကြားတောင်ခံမှုရှိလာပါက နည်းပညာဆိုင်ရာ အကူအညီပေးခြင်း၊ စွမ်းရည်တည်ဆောက်ပေးခြင်းနှင့် အသိအမြင် မြှင့်တင်ပေးခြင်းများ အပါအဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများအား ကာကွယ်ရေးအတွက် နိုင်ငံများ၏ တာဝန်ကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ကူညီမှုများပြုလုပ်ရန် အားပေးသင့်သည်။
- (ဂ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးစိန်ခေါ်မှုများကို စီမံခန့်ခွဲရာတွင် နိုင်ငံအများ၏ ဘုံနားလည် သဘောပေါက်မှုကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို တိုးမြှင့်နိုင်ရန်တို့အတွက် ဤလမ်းညွှန်အခြေခံမှုများကို ယူ၍ အသုံးပြုသင့်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့သော စီးပွားရေးနှင့် ဆက်နွယ်သည့်ကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်သည့် နိုင်ငံစုံအဖွဲ့အစည်းများတွင် နိုင်ငံများက ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း အပါအဝင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဆင့်၌ ပိုမိုရှင်းလင်းတိကျသည့် မူဝါဒရှိရေးလည်း လိုအပ်ပါသည်။ ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများသို့ ပါဝင်လုပ်ဆောင်သည့်အခါတွင် နိုင်ငံများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးတာဝန်များကိုလည်း ထိန်းသိမ်းရပေမည်။

ဤကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းမှတစ်ဆင့် စွမ်းရည်တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် အသိအမြင် မြှင့်တင်ပေးခြင်းဖြင့် နိုင်ငံများအားလုံးအား ၎င်းတို့၏ လူ့အခွင့်အရေး အကာအကွယ်ပေးရေးတာဝန်ကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရန် အကူအညီပေးရာတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် စိန်ခေါ်မှုများနှင့်အကောင်းဆုံး အလေ့အထများဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ မျှဝေပေးနိုင်ခြင်းဖြင့် ပိုမို၍ တစ်သမတ်တည်း

ဖြစ်သော ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းများကို တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံစုံပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်းများဖြင့် စုပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံများအား တစ်ပြေးညီဆောင်ရွက်နိုင်ရေးကို အထောက်အကူပြုပါသည်။ သို့သော် ဤသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် နောက်ကျကျန်ရစ်သူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ပေးရန် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ နိုင်ငံများ၊ နိုင်ငံစုံအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြားပါဝင်ပတ်သက်သူများကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ပါဝင်ပတ်သက်သူများအားလုံး၏ သက်ဆိုင်ရာအခန်းကဏ္ဍများနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့် အပြုသဘောဆောင်သော စုပေါင်းအကျိုးရလဒ်တစ်ခု ဖော်ဆောင်ရာတွင် ဤလမ်းညွှန်အခြေခံမူများက အများစုငြိမ်းစရာအချက်အလက်တစ်ခုနှင့် အသုံးဝင်သော အခြေခံမူတစ်ခုအဖြစ် ဝန်ဆောင်မှုပေးနိုင်ပါသည်။

၂။ လူ့အခွင့်အရေးလေးစားလိုက်နာရန် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်။

(က) အခြေခံမူများ

၁၁။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာသင့်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ၎င်းတို့အနေဖြင့် အခြားသူများ၏ လူ့အခွင့်အရေးများကို ရှိုးဖောက်ခြင်းမှ ရှောင်ရှားသင့်ပြီး၊ ၎င်းတို့ ပါဝင်ပတ်သက်မှုရှိသည့် မကောင်းသော လူ့အခွင့်အရေး အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးသင့်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာရမည့်တာဝန်မှာ မည်သည့်နေရာတွင်မဆို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေကြသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအားလုံးအတွက် မျှော်လင့်သော ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စံနှုန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ယင်းသည် နိုင်ငံများ၏ လူ့အခွင့်အရေး တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သည့် စွမ်းရည်နှင့်/သို့မဟုတ် စိတ်ဆန္ဒရှိခြင်းတို့နှင့် သီးခြားစီဖြစ်ပြီး၊ အဆိုပါတာဝန်ဝတ္တရားများကိုလည်း မေးမှိန်ပျောက်ကွယ်သွားစေမှု မဖြစ်ပေါ်စေပါ။ ထို့အပြင် ယင်းသည် လူ့အခွင့်အရေးများကို အကာအကွယ်ပေးသည့် နိုင်ငံတော်၏ ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်မှုထက် သာလွန်ပါသည်။

လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖြေရှင်းရာတွင် ၎င်းတို့ကို တားဆီးခြင်း၊ လျော့နည်းစေခြင်းနှင့် လိုအပ်လျှင် ပြန်လည်ကုစားမှုပေးခြင်းတို့အတွက် လုံလောက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးများကို ပံ့ပိုးပေးရန်နှင့်မြှင့်တင်ပေးရန် အခြားသော တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မှုများ သို့မဟုတ် လုပ်ဆောင်မှုများကိုလည်း ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး၊ ယင်းတို့သည် အခွင့်အရေးများ ခံစားရရှိမှုကို အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။

သို့သော် ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ၎င်းတို့ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်စဉ် ကာလ တစ်လျှောက်လုံး လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာရန် ပျက်ကွက်ခဲ့မှုကိုတော့ အစား ထိုး ဖာထေးနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ ဖြောင့်မှန်မှုကို အားနည်း သွားစေနိုင်သည့် ဆောင်ရွက်မှုမျိုးအပါအဝင် နိုင်ငံများ၏ ကိုယ်ပိုင်လူ့အခွင့်အရေး တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည့် စွမ်းရည်များကို အားနည်း ထိခိုက်သွားစေခြင်းမျိုး မပြုလုပ်သင့်ပါ။

၁၂။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာရမည့် တာဝန် ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတကာက အသိအမှတ်ပြုထားသော လူ့အခွင့်အရေးများကို ရည်ညွှန်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အနည်းဆုံး နားလည်သဘောပေါက်ထားရမည့် အခွင့်အရေးများမှာ နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသော အခွင့်အရေးများ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအဖွဲ့၏ 'လုပ်ငန်းခွင် အခွင့် အရေးများနှင့် အခြေခံမူများဆိုင်ရာ' ကြေညာစာတမ်းထဲတွင် ချမှတ်ဖော်ပြထား သည့် အခြေခံအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ ဖြစ်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံတကာမှ အသိအမှတ်ပြုထားသော လူ့အခွင့်အရေးများ အပေါ်တွင် အမှန်တကယ်ပင် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိစေနိုင်သောကြောင့် အဆိုပါ အခွင့် အရေးများ အားလုံးကို လေးစားလိုက်နာ ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရေးမှာ ၎င်းတို့၏ တာဝန် ဝတ္တရားပင် ဖြစ်သည်။ တကယ့်လက်တွေ့တွင် အချို့သော လူ့အခွင့်အရေးများသည် အခြားသော လူ့အခွင့်အရေးများထက် လုပ်ငန်းကဏ္ဍ သို့မဟုတ် အခြေအနေအပေါ် အခြေပြုလျက် ပိုမို၍ ထိခိုက်နိုင်ခြေရှိပါသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် ပိုမို၍အလေးထားမှု ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အခြေအနေသည် ပြောင်းလဲနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးများအားလုံးကို ပုံမှန် ပြန်လည်သုံးသပ်မှုများ ပြုလုပ်သင့်သည်။

နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေတွင် နိုင်ငံတကာက အသိအမှတ်ပြုထားသော အဓိက ကျသည့် လူ့အခွင့်အရေးများကို စုစည်းထားသည့် ခိုင်လုံမှုရှိ၍ ယုံကြည်ထိုက်သော စာရင်းတစ်ခု အပါအဝင်ဖြစ်သည် (ယင်းတို့တွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းနှင့် ၎င်းကိုအခြေခံ၍ စနစ်တကျရေးဆွဲပြဌာန်းထားသော အဓိကစာချုပ် များဖြစ်သည့် ပြည်သူ့ရေးရာနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်နှင့် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်တို့ ပါဝင်ပါသည်။) ယင်းတို့နှင့်အတူ 'လုပ်ငန်းခွင် အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံမူများဆိုင်ရာ' ကြေညာစာတမ်းထဲတွင် ချမှတ်ဖော်ပြထားပြီး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ်၏ အဓိကစာချုပ်ရှစ်ခုတွင် ပါဝင်သော အခြေခံအခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်သည့် စည်းမျဉ်းများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ယင်းတို့ သည် အခြားလူမှုရေးလှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်သူများက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လူ့အခွင့် အရေးများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဆန်းစစ်ရာတွင် အသုံးပြုနိုင်သည့် အခြေခံ စံနှုန်းများပင် ဖြစ်ပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာရန် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များ၏ တာဝန်ဝတ္တရားသည် သက်ဆိုင်ရာ တရားစီရင်ရေးစနစ်အတွင်း၌ နိုင်ငံများ၏ ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များက အဓိက သတ်မှတ်ပြဌာန်းထားသော ဥပဒေအရ တာဝန်ရှိခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များမှ ကွဲပြားမှုရှိသည်။

အခြေအနေများအပေါ်မူတည်၍ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် နောက်ထပ် စံနှုန်းများ ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လူ့အခွင့် အရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးများသက်ရောက်မှုခံရနိုင်သည့် အထူးအာရုံစိုက် အလေးထားမှု လိုအပ်နေသော သီးသန့်အုပ်စုများ သို့မဟုတ် ပြည်သူများအတွင်း ပါဝင်နေသည့် လူများ ၏ လူ့အခွင့်အရေးများကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက လေးစားလိုက်နာသင့်ပါသည်။ ဤ ကိစ္စရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ ကုလသမဂ္ဂစာချုပ်စာတမ်းများတွင် ဌာနီတိုင်းရင်းသားများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ နိုင်ငံသား (သို့မဟုတ်) တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၊ ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာနှင့် ဘာသာစကား ကွဲပြားသည့်လူနည်းစုများ၊ ကလေးသူငယ်များ၊ မသန်စွမ်း သူများ၊ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများနှင့် ၎င်းတို့မိသားစုများ၏ လူ့အခွင့်အရေးများကို

အသေးစိတ် ရှင်းလင်းဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့အပြင် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခဖြစ်ပေါ်နေသည့် အခြေအနေတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသည့် ဥပဒေ၏ စံချိန်စံညွှန်းများကိုလည်း လေးစားလိုက်နာသင့်ပါသည်။

၁၃။ လူ့အခွင့်ရေးများ လေးစားလိုက်နာရန်တာဝန်ကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရာတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် -

- (က) ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးများအပေါ် ဆိုးကျိုးများဖြစ်စေခြင်း သို့မဟုတ် ထိုသို့ဖြစ်ပေါ်စေရန် အထောက်အကူပြုခြင်းတို့ကိုရှောင်ရှားပြီး ဖြစ်ပေါ်လာပါကလည်း ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပါ။
- (ခ) အဆိုပါ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ၎င်းတို့က မဖြစ်စေလျှင်တောင်မှ စီးပွားရေးဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများနှင့်ဆိုင်သည့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများ၊ ထုတ်ကုန်များ သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်နွှယ်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ကာကွယ်ရန် သို့မဟုတ် လျော့ချရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပါ။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကြား ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှု၏အကျိုးဆက်အနေဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်လာနိုင်ပါသည်။ လမ်းညွှန်အခြေခံမူ(၁၉)တွင် အဆိုပါအခြေအနေများကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် မည်သို့ အရေးယူဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း အသေးစိတ် ရှင်းလင်းဖော်ပြထားပါသည်။ ဤလမ်းညွှန်အခြေခံမူများ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု၏ “လုပ်ဆောင်မှုများ”တွင် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ဆောင်ရွက်ရန်ပျက်ကွက်မှုများ

နှစ်မျိုးစလုံး ပါဝင်နေကြောင်းကို နားလည်စေရန် နှင့် "စီးပွားရေးဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများ"တွင် ၎င်း၏ ထုတ်ကုန် (သို့မဟုတ်) ဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ ဆင့်ကဲချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်မှု ဖြစ်စဉ်အတွင်းရှိ (value chain) အရာများ၊ စီးပွားဘက်များနှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများ၊ ၎င်း၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုများ၊ ထုတ်ကုန်များ (သို့မဟုတ်) ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်နွှယ်နေသည့် အခြားအစိုးရမဟုတ်သော သို့မဟုတ် အစိုးရနှင့်ဆိုင်သော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုနှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများ ပါဝင်နေကြောင်းကို နားလည်သဘောပေါက်စေရန် ဖြစ်သည်။

၁၄။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လူ့အခွင့်ရေးများကို လေးစားလိုက်နာရမည့် တာဝန်အား အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လုပ်ငန်းအရွယ်အစား၊ ကဏ္ဍ၊ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေ၊ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံစသည်တို့ကို မခွဲခြားဘဲ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအားလုံးကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်စေရမည် ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက အဆိုပါတာဝန်ကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရာတွင် အထက်ပါအချက်များနှင့် အဆိုပါစီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု အတိုင်းအတာတို့ အပေါ်မူတည်၍ နည်းလမ်းများ၏ အတိုင်းအတာနှင့် များပြားကျယ်ပြန့်မှုတို့ ကွာခြားသွားနိုင်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

လူ့အခွင့်ရေးများ လေးစားလိုက်နာရေးတာဝန်ကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုက ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်သည့်နည်းလမ်းများသည် အခြားအချက်များအပြင် ၎င်း၏ အရွယ်အစားနှင့် အချိုးကျမှုရှိပါသည်။ အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် စွမ်းဆောင်ရည် နည်းပါးနိုင်သည့်အပြင် ကုမ္ပဏီကြီးများထက်စာလျှင် ၎င်းတို့သည် အလွတ်သဘောလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုပုံစံများ ရှိကြပါသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာမူဝါဒများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များသည် ကွဲပြားခြားနားသောပုံစံမျိုး ရှိနိုင်ပါသည်။ သို့သော် အချို့သော အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် လူ့အခွင့်အရေးထိခိုက်မှုများ၊ ဆိုးဆိုးရွားရွား ရှိနိုင်သောကြောင့် ၎င်းတို့၏ အရွယ်အစားကို

အဓိကမထားဘဲ ဆီလျော်သော အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ထိခိုက်မှု မည်မျှပြင်းထန်သည်ဆိုသည်ကို ၎င်းတို့၏ အတိုင်းအတာပမာဏနှင့် ပြန်လည်ကုစား၍ မရနိုင်သော သွင်ပြင်လက္ခဏာ စသည်တို့နှင့် အကဲဖြတ်ရမည်ဖြစ် သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုအနေဖြင့် ၎င်း၏လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာရမည့် တာဝန်အား ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းများသည်လည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ကို တသီးပုဂ္ဂလဆောင်ရွက်ခြင်းလား၊ ကော်ပရိတ်အုပ်စု (corporate group) ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းလား ဆိုသည့်အချက်နှင့် ထိုသို့ဆောင်ရွက်သည့် အတိုင်းအတာတို့ အပေါ်တွင် မူတည်၍ ကွဲပြားခြားနားနိုင်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာရမည့် တာဝန်အား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အားလုံးသို့ ပြည့်ဝစွာနှင့် မျှတစွာ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်စေရမည်။

၁၅။ လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာရေးတာဝန်ကို ဖြည့်ဆည်းရန်အလို့ငှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အရွယ်အစား အခြေအနေများနှင့် လိုက်လျောညီထွေမှုရှိသည့် မူဝါဒများနှင့်လုပ်ငန်းစဉ်များ ထားရှိလုပ်ဆောင် သင့်ပြီး ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင်-

- (က) လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာရေးတာဝန်ကို ဖြည့်ဆည်းရန် မူဝါဒရေးရာ တာဝန်ယူမှုတစ်ရပ်၊
- (ခ) ၎င်းတို့၏စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်သည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင် ရာ ထိခိုက်မှုများကို ဖော်ထုတ်ရန်၊ ကာကွယ်ရန်၊ လျော့ချရန်နှင့် မည်သို့ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်သည် ဆိုသည်နှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းဖော်ပြရန် 'လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှုရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြု ဆောင်ရွက်ရန် (human rights due diligence) လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်'၊
- (ဂ) ၎င်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပွားသည့် သို့မဟုတ် အထောက်အကူပြုမှုကြောင့် ဖြစ်ပွားလာသည့် လူ့အခွင့်ရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများကို ပြန်လည်ကုစား ပေးနိုင်ရန် လုပ်ငန်းစဉ်များ ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာရန် လိုအပ်ကြောင်းသိရှိပြီး လေးစားလိုက်နာကြောင်း ပြသရန်လိုအပ်ပါသည်။ တိကျသော မူဝါဒများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ မရှိခဲ့လျှင် ထိုသို့ သိမြင်ကြောင်း၊ လိုက်နာကြောင်း ပြသနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ချေ။ ဤအကြောင်းအရာတို့နှင့် ပတ်သက်၍ အခြေခံမူ ၁၆ မှ ၂၄ အထိ တို့တွင် ထပ်မံ၍ အသေးစိတ် ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။

(ခ) အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာမူများ

မူဝါဒရေးရာ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မှု

၁၆။ လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာရေးတာဝန်ကို အိုင်အမ်ဆောင်ရွက်မှု၏ အခြေခံတစ်ရပ်အနေဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် မူဝါဒကြေညာချက်တစ်ရပ် ထုတ်ပြန်ခြင်းဖြင့် ဤတာဝန်ကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မှုရှိကြောင်းကို ဖော်ပြသင့်ပါသည်။ ယင်းမူဝါဒ ကြေညာချက်ကို-

- (က) စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ အဆင့်မြင့်ရာထူးရှိသူ အများစုမှ အတည်ပြု ထောက်ခံမှု၊
- (ခ) သက်ဆိုင်ရာ ပြည်တွင်းပြည်ပ အတတ်ပညာရှင်များထံမှ အချက်အလက်ရရှိမှု၊
- (ဂ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုများ၊ ထုတ်ကုန်များ သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်နွှယ်နေသော ဝန်ထမ်းများ၊ စီးပွားရေးမိတ်ဖက်များနှင့် အခြားပတ်သက်သူများကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်ရေးမျှော်မှန်းချက်များ အားရှင်းလင်း၊ တိကျစွာ အသိပေး၊ လိုက်နာစေမှု။

- (ဃ) လုပ်ငန်းတွင်းနှင့် ပြင်ပရှိ လူပုဂ္ဂိုလ်များအားလုံး၊ စီးပွားရေးမိတ်ဖက်များနှင့် အခြားသက်ဆိုင်သူများအားလုံးထံသို့ လူသိရှင်ကြား ဆက်သွယ် အသိပေးမှု။
- (င) စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု ကာလတစ်လျှောက်လုံး ယင်းထုတ်ပြန်ချက်ကို အခိုင်အမာ ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ကြောင်း အကောင်အထည်ဖော်မှုဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင် ထင်ဟပ်ဖော်ပြမှုစသည့် အချက်များဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

“ထုတ်ပြန်ချက်” ဟူသော စကားရပ်သည် လုပ်ငန်းတစ်ခုမှ ၎င်း၏ တာဝန်ဝတ္တရားများ၊ ကတိကဝတ်များနှင့် မျှော်မှန်းချက်များကို လူသိရှင်ကြား ရှင်းလင်းဖော်ပြရန်အတွက် အသုံးပြုသည့် မည်သည့်နည်းလမ်းကိုမဆို ဖော်ပြရန်အတွက်သုံးသော ယေဘုယျအသုံးအနှုန်းဖြစ်သည်။

မူဝါဒထုတ်ပြန်ချက်ကို လုံလောက်မှုရှိစွာ အသိပေးအကြောင်းကြားနိုင်စေရန် လိုအပ်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုအဆင့်သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုမည်မျှ များပြားရှုပ်ထွေးသည် ဆိုသည့်အပေါ်မူတည်၍ ကွဲပြားခြားနားပါသည်။ ကျွမ်းကျင်မှု နည်းပညာများကို ယုံကြည်အားကိုးလောက်သော အွန်လိုင်း သို့မဟုတ် ရေးသားထုတ်ဝေထားသော အရင်းအမြစ်များမှသည် အသိအမှတ်ပြုခံထားရသော ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများအထိ ပါဝင်သော ရင်းမြစ်အမျိုးမျိုးမှ ရယူနိုင်ပါသည်။

အဆိုပါ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ ထုတ်ပြန်ချက်ကို လူအများသိရှိနိုင်စေရန် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ၎င်းထုတ်ပြန်ချက်ကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် သဘောတူစာချုပ်ချုပ်ဆိုဆောင်ရွက်နေကြသည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ ၎င်း၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုတွင် တိုက်ရိုက်ဆက်နွှယ်နေသော အခြားအဖွဲ့အစည်းများ (၎င်းတို့တွင် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး

ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် သိသာထင်ရှားစွာ လူ့ အခွင့်အရေး ထိခိုက်မှုရှိနိုင်သည့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများတွင် ထိခိုက်ခံစားရနိုင်ခြေ ရှိသူများ စသည်တို့နှင့် တက်ကြွစွာ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

ထုတ်ပြန်ချက်နှင့် ဆက်စပ်မှုဝါဒများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လုပ်ငန်းတွင်း ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်ရာတွင် တာဝန်ခံမှုလမ်းကြောင်းနှင့် စနစ်များကို ရှင်းလင်းတိကျစွာသတ်မှတ် ပေးသင့်ပြီး သက်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဌာနများရှိ ဝန်ထမ်းများအတွက် လိုအပ်သော လေ့ကျင့်သင်တန်းများပေးခြင်းဖြင့် ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

နိုင်ငံများအနေဖြင့် ရှင်းလင်းတိကျသော မူဝါဒများ ချမှတ်လုပ်ဆောင်သင့်သည့်နည်းတူ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည်လည်း ၎င်းတို့၏လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာရေး တာဝန်နှင့် ၎င်းတို့၏ ကျယ်ပြန့်သောစီးပွားရေး ဆက်ဆံလုပ်ဆောင်မှုများကို စီမံ ထိန်းချုပ်သည့် မူဝါဒများ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအကြား သဟဇာတဖြစ်ရေး၊ ရှင်းလင်း တိကျမှုရှိရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဥပမာ အားဖြင့် ဝန်ထမ်းများအတွက် ငွေကြေးဆိုင်ရာနှင့် အခြားသော စွမ်းဆောင်ရည်ဆိုင်ရာ မက်လုံးများ သတ်မှတ်ပေးသည့် မူဝါဒ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ ပစ္စည်းငှားရမ်းဝယ်ယူမှု ဆိုင်ရာ အလေ့အထကျင့်ထုံးများ၊ လူ့အခွင့်အရေးများ ထိခိုက်မှုရှိနိုင်သည့် အခြေ အနေတွင် ဆွဲဆောင်စည်းရုံးလုပ်ရှားမှုများ ပါဝင်သင့်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့သော နည်းလမ်းများနှင့် အခြားဆီလျော်သော နည်းလမ်းများအားဖြင့် မူဝါဒ ဆိုင်ရာ ထုတ်ပြန်ချက်ကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ထိပ်ဆုံးအဆင့်မှစ၍ ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်မှုအားလုံးတွင် ခိုင်မာစွာ ထည့်သွင်းအကောင်အထည်ဖော် ဆောင် ရွက်သင့်ပါသည်။ သို့မဟုတ်ပါက လူ့အခွင့်အရေးများအား လေးစားမှုမရှိဘဲ (သို့မဟုတ်) သိမြင်နားလည်မှုမရှိဘဲ ပြုမူဆောင်ရွက်ကြပါလိမ့်မည်။

လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှုရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြု လုပ်ဆောင်မှုများ (human rights due diligence)

၁၇။ လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖော်ထုတ်ရန်၊ ကာကွယ်ရန်၊ လျှော့ချရန်နှင့် မည်သို့ဖြေရှင်းသည်ကို ရှင်းလင်းဖော်ပြရန်အလို့ငှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အလေးဂရုပြု လုပ်ဆောင်မှုများ လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် အမှန်တကယ် ရှိနေသော၊ ဖြစ်ပေါ်ရန် အလားလားရှိသော လူ့အခွင့်အရေး ထိခိုက်မှုများကို ဆန်းစစ်ခြင်း၊ တွေ့ရှိချက်များကို ပေါင်းစပ်လျက် အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဖြေရှင်းမှုနည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် ထိခိုက်မှုများကို မည်သို့ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မည် ဆိုသည်နှင့်ပတ်သက်၍ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ပါဝင်သင့်ပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှုရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြုလုပ်ဆောင်မှုများ ဆောင်ရွက်ရာတွင်-

- (က) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုက ၎င်း၏ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် သို့မဟုတ် ဖြစ်ပေါ်ရန် အထောက်အကူပြုနိုင်သည့် သို့မဟုတ် ၎င်း၏ စီးပွားရေး ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများမှတစ်ဆင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုများ၊ ထုတ်ကုန်များ သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်နိုင်သည့် လူ့အခွင့်အရေး ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လွှမ်းခြုံ ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။
- (ခ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအသီးသီး၏ အရွယ်အစား၊ လူ့အခွင့်အရေးကို ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်နိုင်မည့်အန္တရာယ်၊ ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှု သဘာဝနှင့် အခြေအနေပေါ်မူတည်၍ ကွဲပြားခြားနားပါလိမ့်မည်။
- (ဂ) လုပ်ငန်းလည်ပတ် ဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေ တဖြည်းဖြည်းဖြစ်ပေါ် တိုးပွားလာသည်နှင့်အမျှ လူ့အခွင့်အရေးအန္တရာယ်များလည်း အချိန်နှင့်

လိုက်ပြီး ပြောင်းလဲနိုင်သည်ကို အသိအမှတ်ပြုလျက် စဉ်ဆက်မပြတ် လုပ်ဆောင်သင့်သည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

ဤအခြေခံမူက လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှုရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြု လုပ်ဆောင်မှုများ (human rights due diligence) ၏ နယ်ပယ် အတိုင်းအတာကို သတ်မှတ်ပေးပြီး အခြေခံမူ ၁၈ မှ ၂၁ အထိတို့တွင် ယင်း၏ အရေးကြီးသော အစိတ် အပိုင်းများကို အသေးစိတ် ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။

လူ့အခွင့်အရေး ထိခိုက်မှုအန္တရာယ်များသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လူ့အခွင့်အရေး များအပေါ် ဖြစ်နိုင်ချေအလားအလာရှိသော ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်သည်ဟု နားလည်ထားကြပါသည်။ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော ထိခိုက်မှုများကို ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်း သို့မဟုတ် လျော့ချခြင်းတို့ဖြင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်သင့်ပြီး အမှန်တကယ် ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး ဖြစ်သော ထိခိုက်မှုများကို ပြန်လည်ကုစားပေးမှု လုပ်ဆောင်ပေးသင့်ပါသည်။ (အခြေခံမူ ၂၂)

လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှု ရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြုလုပ်ဆောင်မှုများ (human rights due diligence) သည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များအတွင်းသို့ ထည့်သွင်း ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ဤသည်မှာ အခွင့်အရေးပိုင်ဆိုင်သူများအား ထိခိုက်မှုရှိနိုင်ချေများကို ထည့်သွင်းဆောင် ရွက်ရန်အတွက် ကုမ္ပဏီအပေါ် ထိခိုက်မှုအန္တရာယ်များကို ဖော်ထုတ်ရုံသက်သက်နှင့် စီမံခန့်ခွဲရန်ထက် သာလွန်ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။

ကန်ထရိုက်စာချုပ်များ သို့မဟုတ် အခြားသဘောတူစာချုပ်များ ရေးဆွဲဖော်ဆောင်သည့် အဆင့်၌ လူ့အခွင့်အရေး ထိခိုက်မှုအန္တရာယ်များ တိုးပွားလာနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် လျော့နည်းသွားနိုင်သည် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းများ သို့မဟုတ် အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ရယူဆောင်

ရွက်ခြင်းများမှ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် အမွေအနှစ်များ အဖြစ် ဆက်ခံရရှိလာနိုင်သည်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ လုပ်ငန်းအသစ် သို့မဟုတ် ဆက်ဆံရေးအသစ်တစ်ရပ် ဖော်ထုတ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစား လိုက်နာမှု ရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြုလုပ်ဆောင်မှုများကို ဖြစ်နိုင်သမျှ စောလျင်စွာ စတင်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

ထုတ်ကုန် (သို့မဟုတ်) ဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ ဆင့်ကဲ ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်မှုဖြစ်စဉ်များ (value chains) အတွင်း အဖွဲ့အစည်းများ အရေအတွက် များပြားစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု ရှိနေသည့်အခြေအနေမျိုးတွင် ၎င်းတို့ကြားလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု များအတွက် အလေးဂရုပြု အားထုတ်မှုများဆောင်ရွက်ရန် လွန်စွာခက်ခဲနိုင်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ဖြစ်သည်ဆိုလျှင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းဝယ်ယူသူများ၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေ၊ တစ်စုံတစ်ခု သော လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှု၊ ထုတ်ကုန်များ သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုများ သို့မဟုတ် အခြားသော အကြောင်းတရားများကြောင့်ဖြစ်စေ ဖြစ်ပေါ်လာသော လူ့အခွင့် အရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု သိသာအထင်ရှားဆုံးဖြစ်သည့် ယေဘုယျနယ်ပယ် များ ဖော်ထုတ်ပြီး ၎င်းတို့ကို လူ့အခွင့်အရေးများလေးစားလိုက်နာမှု ရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြု လုပ်ဆောင်ရန် (human rights due diligence) ဦးစားပေး အဆင့်များ အဖြစ် သတ်မှတ်သင့်ပါသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် အခြားသော အဖွဲ့အစည်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများတွင် အထောက်အကူပေးသည်။ သို့မ ဟုတ် အထောက်အကူပေးသည်ဟု ထင်မြင်ခံရလျှင် ပူးပေါင်းပါဝင်ကျူးလွန်မှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများ ပေါ်ထွက်လာနိုင်ပါသည်။ ပူးပေါင်းပါဝင်ကျူးလွန်မှုဟု ဆိုရာတွင် ဥပဒေ ဆိုင်ရာနှင့် ဥပဒေနှင့်သက်ဆိုင်မှုမရှိသော အဓိပ္ပာယ် ၂ ရပ် ပါဝင်ပါသည်။ ဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်မှုမရှိသော ကိစ္စရပ်တစ်ခုအနေဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် အခြားအဖွဲ့ အစည်းတစ်ခု၏ ဆောင်ရွက်မှုများတွင် ပူးပေါင်းပါဝင် ကျူးလွန်မှုအနေဖြင့် ရှုမြင်ခံရနိုင်

ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၎င်းတို့သည် အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းက ကျူးလွန်သည့် ချိုးဖောက်မှု တစ်ခုမှ အကျိုးမြတ်ရရှိသည်ဟု ရှုမြင်ခံရနိုင်ပါသည်။

ဥပဒေဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်တစ်ခုအနေဖြင့် နိုင်ငံများ၏ တရားစီရင်ရေးစနစ်အများစုသည် ရာဇဝတ်မှုတစ်ခု ကျူးလွန်ရာတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို တားမြစ်ထားပြီး ဤ ကဲ့သို့သော အမှုကိစ္စများတွင် စီးပွားရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ၏ ရာဇဝတ်ပြစ်မှုဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိမှုအတွက် တရားစွဲဆိုနိုင်ရန် ခွင့်ပြုပေးထားပါသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် တရားမကြောင်းအရ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများသည် လူ့အခွင့်အရေးရှုထောင့်မှ သုံးသပ်ခြင်းမရှိသော်လည်း လုပ်ငန်းတစ်ခုက ထိခိုက်နစ်နာမှုတစ်ရပ် ဖြစ်ပေါ်စေသည်ဆိုသည့် စွပ်စွဲမှုအပေါ်တွင် အခြေခံ၍လည်း ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုဥပဒေ သီအိုရီအရ ထောက်ပံ့ခြင်း၊ သို့မဟုတ် အားပေးကူညီခြင်းနှင့်ဆိုင်သော စံသတ်မှတ်ချက်များသည် သိလျက်နှင့် လက်တွေ့အကူအညီ အထောက်အပံ့ပေးခြင်း သို့မဟုတ် အားပေးအားမြှောက်ပြုခြင်းတို့ဖြစ်ပြီး ပြစ်မှုကျူးလွန်မှုများအပေါ်တွင် ကျယ်ပြန့်သော အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိသည်ဟု ညွှန်းထားပါသည်။

လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှု ရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြု လုပ်ဆောင်မှုများ (human rights due diligence) ကို လျော်ကန်သင့်မြတ်စွာ ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် စွပ်စွဲထားသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို ရှောင်ရှားရန် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်မှုရှိသော လုပ်ငန်းအဆင့်တိုင်းကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ထားပြီးဖြစ်ကြောင်း ပြသရာရောက်သည်။ ၎င်းတို့အပေါ် လူ့အခွင့်ရေး ချိုးဖောက်သည်ဟု စွပ်စွဲချက်များကိုဖြေရှင်းရာတွင် အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။ သို့သော် အဆိုပါ လူ့အခွင့်အရေးများလေးစားလိုက်နာမှု ရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြု လုပ်ဆောင်မှုများ ဆောင်ရွက်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများဖြစ်စေခြင်း (သို့မဟုတ်) အထောက်အပံ့ပေးခြင်းများအတွက် တာဝန်ရှိမှုမှ အလိုအလျောက် အပြည့်အဝ ကင်းလွတ်ခွင့်ရရှိသွားလိမ့်မည်ဟု မမှတ်ယူသင့်ပေ။

၁၈။ လူ့အခွင့်အရေးအန္တရာယ်များကို အကဲဖြတ်ရန် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များမှ သော်လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေး ဆက်ဆံမှုများ၏ အကျိုးဆက်တစ်ရပ်အနေဖြင့် သော်လည်းကောင်း အမှန် တကယ် ဖြစ်ပေါ်လာသော သို့မဟုတ် ဖြစ်ပေါ်လာရန် အလားအလာရှိသော လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖော်ထုတ်ဆန်းဆစ်သင့် ပါသည်။

ဤသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် -

- (က) လုပ်ငန်းတွင်းနှင့် /သို့မဟုတ် လွတ်လပ်သော ပြင်ပလူ့အခွင့်အရေး ကျွမ်းကျင်မှုနည်းပညာများ ရယူဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ခ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ အရွယ်အစား၊ သဘောသဘာဝနှင့် လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေတို့နှင့် လိုက်လျောညီထွေမှုရှိစွာဖြင့် ထိခိုက် ခံစားရနိုင်ချေရှိသော အုပ်စုများ၊ အခြားပါဝင်ပတ်သက်သူများနှင့် ထိ ရောက်မှုရှိသော ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းတိုင်ပင်မှုများ ပြုလုပ်ခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်သင့်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှုရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြု လုပ်ဆောင်မှုများ (human rights due diligence) ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပထမဦးဆုံး ခြေလှမ်းတစ်ရပ်မှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုအနေဖြင့် ပါဝင်ပတ်သက်မှုရှိနိုင်သည့် အမှန်တကယ် ဖြစ်ပေါ် နေသောဖြစ်ပေါ်ရန်အလားအလာရှိသောလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု များ၏ သဘောသဘာဝကို ဖော်ထုတ်ဆန်းစစ်ရန်ဖြစ်သည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ လုပ်ငန်း လည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေတစ်ရပ်ပေါ် အခြေခံလျက် ပြည်သူတစ်ရပ်ပေါ်တွင် ကျရောက်သော အသေးစိတ်ထိခိုက်မှုများကို နားလည်သဘောပေါက်ရန် ဖြစ်သည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဖြစ်နိုင်လျှင် အဆိုပြုထားသော စီးပွားရေး

လုပ်ငန်းတစ်ရပ် မစတင်မီ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေကို ဆန်းစစ်ခြင်း၊ မည်သူတို့ ထိခိုက်ခံစားရနိုင်သည် ကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ဆီလျော်မှုရှိသည့် လူ့အခွင့်အရေး စံနှုန်းများ နှင့် ပြဿနာများကို စာရင်းပြုစုခြင်းနှင့် အဆိုပြုထားသောလုပ်ငန်းနှင့် ဆက်နွယ်ပတ် သက်နေသော စီးပွားရေးဆက်ဆံမှုများက ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ထားသော ထိခိုက်ခံစားရ နိုင်သည့် လူများအပေါ်၌ လူ့အခွင့်အရေးဆိုးကျိုးများ မည်သို့ရှိနိုင်သည်ကို လေ့လာ ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ထိခိုက်နိုင်ခြေမြင့်မားသည့် ထိခိုက်ခံစားရလွယ်သူများ သို့မဟုတ် အခွင့်အလမ်း နည်းပါး သူများပါဝင်သည့် အုပ်စုများ သို့မဟုတ် ပြည်သူများထဲမှ တစ်ဦးချင်းစီအပေါ်တွင် ကျရောက်သည့် လူ့အခွင့်အရေး ထိခိုက်မှုများကို အထူးအလေးပေး ဆောင်ရွက်သင့်ပြီး အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများ ရင်ဆိုင်ရနိုင်သည့် အန္တရာယ်များ ကွဲပြားခြားနားမှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေး ထိခိုက်မှုများအတွက် ဆန်းစစ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်မှု ဆန်းစစ်ချက်များ သို့မဟုတ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ချက်များကဲ့သို့သော အခြားလုပ်ငန်း စဉ်များအတွင်း ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်း ဆောင်ရွက်နိုင်သော်လည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ဆန်းစစ်မှုများဆောင်ရွက်ရာတွင် နိုင်ငံတကာ အသိမှတ်ပြု လူ့အခွင့်အရေးများ ကို ကိုးကားရည်ညွှန်းမှု တစ်ရပ်အနေဖြင့် ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ အဘယ် ကြောင့်ဆိုသော် အဆိုပါစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် လူ့အခွင့်အရေးများအပေါ် တစ်ခု မဟုတ်တစ်ခု အမှန်တကယ် ထိခိုက်မှုရှိနိုင်သည့် အလားအလာရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေများသည် လှုပ်ရှားပြောင်းလဲနေသည့် အခြေအနေဖြစ်ခြင်း ကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးထိခိုက်မှုများ ဆန်းစစ်ချက်တို့ကို အခါအားလျော်စွာ ပုံမှန်အချိန် သတ်မှတ်၍ ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ လုပ်ငန်းတစ်ခု သို့မဟုတ် ဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှု တစ်ခု မတိုင်ခင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အဓိကကျသည့် ဆုံးဖြတ် ချက်များ သို့မဟုတ် ပြောင်းလဲမှုများ မတိုင်မီ (ဥပမာ ဈေးကွက်ဝင်ရောက်မှု၊ ထုတ်ကုန် တစ်ခု စတင်ထုတ်ဝေမှု၊ မူဝါဒပြောင်းလဲမှု သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကျယ်ပြန့် သောပြောင်းလဲမှုများ)၊ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သော ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေ

တွင် ပြောင်းလဲမှုများအား တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ခြင်း သို့မဟုတ် ကြိုတင်မှန်းဆခြင်း (ဥပမာ မြင့်မားလာသောလူမှုရေး တင်းမာမှုများ)နှင့် လုပ်ငန်းတစ်ရပ် သို့မဟုတ် ဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုတစ်ရပ်၏ သက်တမ်းကာလတစ်လျှောက်လုံး အခါအားလျော်စွာ ပုံမှန်အချိန်သတ်မှတ်၍ ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ လူ့အခွင့်အရေးထိခိုက်မှုများကို မှန်မှန်ကန်ကန် အကဲဖြတ်သိရှိနိုင်ရန် ထိခိုက်ခံရနိုင်သော သက်ဆိုင်သူများ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို နားလည်သဘောပေါက်ရန် ကြိုးစားသင့်ပါသည်။ ထိုသို့ နားလည်နိုင်ရန်အတွက် ၎င်းတို့နှင့် ထိရောက်စွာ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ ဘာသာစကားနှင့် အခြားသော ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အတားအဆီးများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျက် ၎င်းတို့နှင့် တိုက်ရိုက် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ထိုသို့ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရန် မဖြစ်နိုင်သည့် နေရာများတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေး အကာအကွယ်ပေးသူများ၊ အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ အခြားသူများအပါအဝင် ယုံကြည်အားကိုးလောက်သော လွတ်လပ်သည့် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုမျိုးကဲ့သို့သော ကျိုးကြောင်းဆီလျော်မှုရှိသည့် အခြားနည်းလမ်းများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေးများ ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ချက်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှု ရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြုလုပ်ဆောင်မှု (human rights due diligence) လုပ်ငန်းစဉ်၏နောက်ဆက်တွဲခြေလှမ်းများအတွက် သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိပါသည်။

၁၉။ လူ့အခွင့်အရေး ထိခိုက်မှုများအား ကာကွယ်တားဆီးရန်နှင့် လျော့ချရန် အလို့ငှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ထိခိုက်၊ သက်ရောက်မှုဆန်းစစ်ချက်များမှ ထွက်ပေါ်လာသော တွေ့ရှိချက်များကို သက်ဆိုင်ရာဌာနတွင်း လုပ်ငန်းများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၌ ပေါင်းစပ်၍ သင့်တော်သော အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများကို လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။

(က) ထိရောက်သော ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်မှုတွင်-

- ၁။ ထိုကဲ့သို့သော ထိခိုက်၊ သက်ရောက်မှုများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်အား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွင်းရှိ သင့်တော်သော ရာထူးအဆင့်ရှိသူအား တာဝန်သတ်မှတ်ပေးလျက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်စေခြင်း၊
- ၂။ လုပ်ငန်းအတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ခြင်း၊ ဘတ်ဂျက်ခွဲဝေသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ဖြစ်စဉ်များကို ကြပ်မတ်စစ်ဆေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များသည် အဆိုပါ ထိခိုက်၊ သက်ရောက်မှုများအတွက် ထိရောက်မှုရှိသော တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများ ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

(ခ) သင့်တော်သော အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများသည် အောက်ပါ အခြေအနေများပေါ်မူတည်၍ ပြောင်းလဲပေမည်။

- ၁။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုက ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုတစ်ခုကို ဖြစ်စေပါသလား သို့မဟုတ် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေပါသလား သို့မဟုတ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုသည် စီးပွားရေးဆက်ဆံမှုအရ ပတ်သက်သည့် ၎င်း၏ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် ထုတ်ကုန်များ၊ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် တိုက်ရိုက် ဆက်နွှယ်နေခြင်းကြောင့် ယင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု တည်းနှင့်ပင် သက်ဆိုင်ပါသလား၊
- ၂။ လူ့အခွင့်အရေး ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖြေရှင်းရာတွင် ယင်းလုပ်ငန်း၏ လွှမ်းမိုးနိုင်မှု၊ ဩဇာအရှိန်အဝါရှိမှု အတိုင်းအတာ အစရှိသည်တို့အပေါ်မူတည်၍ ကွဲပြားခြားနားမှု ရှိမည် ဖြစ်သည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

လူ့အခွင့်အရေးသက်ရောက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းများမှပေါ်ထွက်လာသော အသေးစိတ်တွေ့ရှိချက်များကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုအတွင်း တန်တလျား ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ယင်းလုပ်ငန်း၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒကတိကဝတ်ပြုမှုများကို သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းကဏ္ဍအားလုံး၌ မြေပြေစွာ ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်မှသာလျှင် ထိရောက်မှုရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် သုံးသပ်တွေ့ရှိချက်များကို ကောင်းမွန်စွာနားလည် သဘောပေါက်မှုရှိရန်၊ မှန်ကန်သင့်မြတ်စွာ အလေးထား အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် တို့ကို သေချာစေရမည်ဖြစ်သည်။

လူ့အခွင့်အရေးထိခိုက်မှုများကို ဆန်းစစ်လေ့လာရာတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အမှန်တကယ်နှင့်ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသောထိခိုက်မှု၊ သက်ရောက်မှုများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရမည် ဖြစ်သည်။ လေ့လာတွေ့ရှိချက်များကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွင်း တပြေးညီပေါင်းစပ် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ထိခိုက်မှုများကို ကြိုတင်ကာကွယ်တားဆီးခြင်း သို့မဟုတ် လျော့ပါးအောင်ပြုလုပ်ခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်သင့်ပြီး ပေါ်ပေါက်ပြီးဖြစ်သော အမှန်တကယ် ထိခိုက်မှုများကို ပြန်လည်ကုစားမှုပေးခြင်း ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ (အခြေခံမူ ၂၂)

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် လူ့အခွင့်အရေး ထိခိုက်မှုတစ်ရပ်ကိုဖြစ်စေသည်။ သို့မဟုတ် ဖြစ်စေနိုင်သည့်အခါမျိုးတွင် အဆိုပါထိခိုက်မှုကို ရပ်စဲသွားစေရန် သို့မဟုတ် ကာကွယ်တားဆီးရန် လိုအပ်သောလုပ်ငန်း အဆင့်ဆင့်ကို ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်ပေါ်ရန် အထောက်အကူပြုသည် သို့မဟုတ် အထောက်အကူပြုနိုင်သည့် အခြေအနေမျိုးတွင် ယင်းသို့အထောက်အကူပြုမှုကို ရပ်တန့်သွားစေရန် သို့မဟုတ် ကာကွယ်တားဆီးရန် လိုအပ်သော လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်ကို ဆောင်ရွက်သင့်ပြီး ကျန်ရှိနေသေးသော ထိခိုက်မှု၊ သက်ရောက်မှုများအားလုံးကို ဖြစ်နိုင်သမျှ အကြီးမားဆုံးအတိုင်းအတာအထိ လျော့ချနိုင်ရန် ၎င်း၏အရှိန်အဝါကို အသုံးပြုဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအနေဖြင့်

ဘေးအန္တရာယ် ထိခိုက်မှုကိုဖြစ်စေသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခု၊ လုပ်ငန်းတစ်ခုခု၏ မှားယွင်းသော အလေ့အထများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲစေရန် လွှမ်းမိုးနိုင်သည့်စွမ်းရည် ရှိနေသည့်အခါ အရှိန်အဝါ ဩဇာရှိသည်ဟုမှတ်ယူသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုတစ်ခုကို ပံ့ပိုးပေးခြင်းမရှိသော်လည်း၊ အဆိုပါထိခိုက်မှုသည် အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် ၎င်း၏လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုများ၊ ထုတ်ကုန်များ သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်နွယ်မှုရှိနေလျှင် ပိုမိုရှုပ်ထွေးသော အခြေအနေဖြစ်လာပါသည်။ ဤကဲ့သို့ အခြေအနေများတွင် သင့်တော်သော အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများလုပ်ဆောင်ရန် အောက်ပါအချက်အလက်များအားလုံးပေါ် မူတည်ပေလိမ့်မည်။

သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းအပေါ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမှမည်သို့ ဩဇာအရှိန်သက်ရောက်နိုင်မှုရှိသည်၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွက် ယင်းလုပ်ငန်းနှင့် ဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုသည် မည်သို့အရေးပါသည်၊ ချိုးဖောက်မှု၏ ပြင်းထန်မှုအတိုင်းအတာ မည်မျှရှိသည်နှင့် အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းနှင့်ဆက်ဆံရေးကို ရပ်စဲမှုကိုယ်၌က လူ့အခွင့်အရေး ထိခိုက်မှုဆိုင်ရာ ဆိုးရွားသောအကျိုးဆက်များ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ အစရှိသော အချက်များ ပါဝင်ပါသည်။ အခြေအနေနှင့် ၎င်း၏လူ့အခွင့်အရေးအပေါ်သက်ရောက်မှုများသည် ပိုမိုရှုပ်ထွေးလာလေလေ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွက် မည်သို့တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရမည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန် အမှီအခိုကင်းသော ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ ထံမှအကြံဉာဏ်များကို ပိုမိုရယူရလေလေဖြစ်သည်။

အကယ်၍ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၌ ထိခိုက်မှုများကို ကာကွယ်တားဆီးရန် သို့မဟုတ် လျော့ချရန်ဩဇာအရှိန်အဝါရှိလျှင် ယင်းကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်သင့်သည်။ အကယ်၍ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွင် ဩဇာအရှိန်အဝါ နည်းပါးနေလျှင်လည်း အရှိန်အဝါကို မြှင့်တင်နိုင်ရန် နည်းလမ်းများရှိနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းကို စွမ်းရည်တည်ဆောက်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် တခြားမက်လုံးများပေးခြင်း သို့မဟုတ် အခြားလှုပ်ရှားဆောင်

ရွက်သူများနှင့် ပူးပေါင်း၍ သြဇာအရှိန်အဝါကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အနေဖြင့် ထိခိုက်မှုကိုကာကွယ်ရန် သို့မဟုတ် လျော့ချရန် အရှိန်အဝါမရှိခြင်းနှင့် ယင်း အရှိန်အဝါကိုမြှင့်တင်ရန် မစွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်း စသည့်အခြေအနေများ ရှိနိုင်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော အခြေအနေများကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးထိခိုက် နိုင်မှုအလားအလာနှင့်ပတ်သက်သည့် ယုံကြည်အားကိုးလောက်သော ဆန်းစစ်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျက် ဆက်ဆံဆောက်ရွက်မှုများကို အဆုံးသတ်ရန်စဉ်းစား ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွက်၊ ဆက်ဆံရေးသည် "အရေးကြီး" သည့်အခါမျိုးတွင် ဆက်ဆံမှုကို အဆုံးသတ်လိုက်ခြင်းသည် နောက်ထပ်စိန်ခေါ်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဆက်ဆံမှုတစ်ခုသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့် ထုတ်ကုန် သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုကို ဖြည့်ဆည်းပေးပြီး ယင်းဖြည့်ဆည်းမှုအတွက် အခြား ရွေးချယ်စရာ ရင်းမြစ်မရှိလျှင် အဆိုပါဆက်ဆံရေးကို အရေးကြီးသည့်ဆက်ဆံရေးအဖြစ် မှတ်ယူနိုင်ပါသည်။ ဤနေရာတွင် လူ့အခွင့်အရေးထိခိုက်မှု၏ ပြင်းထန်မှုကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည် ဖြစ်သည်။ ချိုးဖောက်မှု ပို၍ပြင်းထန်လေလေ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အနေဖြင့် ဆက်ဆံမှုကို အဆုံးသတ် သင့်၊ မသင့်ဆိုသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မချမှတ်ခင် အပြောင်းအလဲကို ပို၍ လျင်လျင်မြန်မြန်သိရှိရန် လိုအပ်လာလေလေဖြစ်မည်။ မည်သည့် အခြေအနေမျိုးတွင်ဖြစ်ပါစေ၊ ချိုးဖောက်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေပြီး စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကလည်း ဆက်ဆံမှုများကို ဆက်လက်ဆောက်ရွက်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး ထိခိုက်မှုများကို လျော့ချရန် ၎င်း၏ကိုယ်ပိုင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နေကြောင်း ပြသနိုင်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ဆက်လက်ဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဂုဏ်သိက္ခာပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ငွေကြေးဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် တရားဥပဒေဆိုင်ရာ အကျိုးဆက်များကို လက်ခံနိုင်ရန် ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ထားရှိသင့်သည်။

၂၀။ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိကို ဆန်းစစ်နိုင်ရန်အတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏

ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှု နည်းလမ်းများ ထိရောက်မှုရှိမရှိကို စောင့်ကြပ်လေ့လာ သင့်ပါသည်။ ယင်းသို့ ပြုလုပ်လာရာတွင်-

- (က) သင့်တော်သော အရည်အသွေးဆိုင်ရာနှင့် အရေအတွက်ဆိုင်ရာ အညွှန်းကိန်းများကို အခြေပြုရန်။
- (ခ) ထိခိုက်ခံစားရသော သက်ဆိုင်သူများအပါအဝင် လုပ်ငန်းတွင်းနှင့်ပြင်ပ ရင်းမြစ်များမှ ဝေဖန်အကြံပြုမှုများကို ရယူဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် ၎င်း၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများကို အကောင်းဆုံး အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှု ရှိ၊ မရှိ ဖော်ထုတ်ရရှိထားသည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်သက်ရောက်မှုများကို ထိရောက်စွာ တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းပေးနိုင်မှု ရှိ၊ မရှိနှင့် အဆက် မပြတ် တိုးတက်မှုများရရှိအောင် တွန်းအားပေးဆောင်ရွက်နိုင်မှု ရှိ၊ မရှိကို သိရှိနိုင် ရန်အလို့ငှာ စောင့်ကြပ်လေ့လာမှု ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ထိခိုက်ခံစားနိုင်ရခြေ ပိုများသည့် သို့မဟုတ် အခွင့် အရေးကင်းမဲ့သည့် အုပ်စုများ သို့မဟုတ် ပြည်သူများထဲမှ တစ်ဦးချင်းစီနှင့်ပတ်သက် သည့် ထိခိုက်သက်ရောက်မှုများကို တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရာတွင် ထိရောက်မှု ရှိ၊ မရှိကို စောင့်ကြပ်လေ့လာရန် အထူးအားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုများ ပြုလုပ်သင့်သည်။

စောင့်ကြပ်လေ့လာမှု လုပ်ငန်းကို သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းတွင်း အစီရင်ခံမှု လုပ်ငန်းစဉ်၌ ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် အခြားကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့အသုံးချခဲ့ပြီးဖြစ်သော နည်းစနစ်များကိုလည်း အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် စွမ်းဆောင်ရည်၊ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူ စာချုပ်များ၊ သုံးသပ်ချက်များအပြင် လိုအပ်သည့်နေရာများတွင် ကျား၊မ ခွဲခြားဖော်ပြထား သည့် အချက်အလက်များကို အသုံးပြုလျက် ဆန်းစစ်လေ့လာမှု ဆောင်ရွက်ချက်များ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာအဆင့် ထိခိုက်နစ်နာမှုများကုစားရေး ယန္တရား

များကလည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ လူ့အခွင့်အရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများသည် ထိရောက်မှု ရှိ၊ မရှိကို တိုက်ရိုက်ထိခိုက် ခံစားရသူများထံမှ အရေးကြီးသည့် ဝေဖန်အကြံ ပြုချက်များထောက်ပံ့ပေးပါသည်။ (အခြေခံမူ ၂၉ ကိုကြည့်ပါ။)

၂၁။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများကို မည်သို့ဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်သည်နှင့် ပတ်သက်၍ တာဝန်ခံနိုင်ရန်အလို့ငှာ ပြင်ပသို့ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရန် ပြင်ဆင်ထားသင့်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် စိုးရိမ်ဖွယ်ရာကိစ္စရပ်များကို ထိခိုက်ခံစားရသူများ (သို့မဟုတ်) ထိခိုက်ခံစားရသူ များကိုယ်စား တင်ပြလာသောအခါများတွင်ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ သို့မဟုတ် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သည့် အခြေအနေ များသည် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်သက်ရောက်မှုများကို ဆိုးဆိုးရွားရွား ဖြစ်စေနိုင်သည့်အခါတွင် ၎င်းတို့အနေဖြင့် ယင်းကိစ္စရပ်များကို မည်သို့မည်ပုံ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်သည်ဆိုသည်နှင့် ပတ်သက်၍ တရားဝင်အစီရင်ခံ တင်ပြ သင့်သည်။ ဤအခြေအနေများ အားလုံး၌ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ် ရာတွင် -

- (က) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်သက်ရောက် မှုကိုထင်ဟပ်သည့် ပုံစံနှင့် အကြိမ်အရေအတွက် ဖြစ်သင့်သည်။ ဦးတည်ရည်မှန်းထားသူများလည်း လက်လှမ်းမီစေရမည်ဖြစ်သည်။
- (ခ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုက ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေး ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုတစ်စုံတစ်ခုအား ယင်းလုပ်ငန်းက တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းပေးမှု သည် လုံလောက်မှု ရှိ၊ မရှိကို အကဲဖြတ်ရန် ပြည့်စုံလုံလောက်သည့် အချက်အလက်များ ဖြည့်ဆည်းပေးသင့်ပါသည်။
- (ဂ) ယင်းသို့ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ထိခိုက်ခံစားရသူများ၊ ဝန်ထမ်း များ၊ သို့မဟုတ် ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုဆိုင်ရာ လျှို့ဝှက်ထားရှိမှုနှင့် ပတ် သက်သည့် တရားဝင်ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အန္တရာယ်ကျရောက်မှု မဖြစ် စေသင့်ပေ။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားအရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် လူ့အခွင့်အရေးများကို သိရှိကြောင်းနှင့် လက်တွေ့တွင် လေးစားလိုက်နာမှု ရှိကြောင်းတို့ကို ပြသနိုင်မည့် မူဝါဒများနှင့်လုပ်ငန်းစဉ်များ ရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ ပြသခြင်းလုပ်ငန်းတွင် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းသည် ထိခိုက်ခံစားနိုင်သည့် လူပုဂ္ဂိုလ်များ သို့မဟုတ် အုပ်စုများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အပါအဝင် အခြားသက်ဆိုင်သူများသို့ တာဝန်ခံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၏ လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ရပ်အဖြစ် ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုသည် လူပုဂ္ဂိုလ်ချင်း တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ၊ အွန်လိုင်းမှတစ်ဆင့် ဆွေးနွေးမှုများ၊ ထိခိုက်ခံရသူများနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများအပြင် တရားဝင် ပြည်သူ့အစီအရင်ခံစာများ အပါအဝင် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ တရားဝင်အစီအရင်ခံစာ တင်ပြမှုသည် သမားရိုးကျနှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လူမှုတာဝန်ခံမှု၊ တာဝန်ယူမှု/ ရေရှည်တည်တံ့မှုဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာများမှသည် အွန်လိုင်းမှတစ်ဆင့် အချိန်နှင့် တပြေးညီတင်ပြမှုများ၊ ငွေကြေးဆိုင်ရာနှင့် ငွေကြေးနှင့်ပတ်သက်မှုမရှိသော အချက်အလက်များ၏ ပေါင်းစပ်အစီရင်ခံစာများ (integrated financial and non-financial reports) အထိ ပါဝင်ပြီး တဖြည်းဖြည်းချင်း ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်လာပါသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု၏ သဘောသဘာဝကြောင့်ဖြစ်စေ (သို့မဟုတ်) လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ ဝန်းကျင်အခြေအနေများကြောင့်ဖြစ်စေ ဆိုးရွားသော လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်သက်ရောက်မှုအန္တရာယ် ရှိနေသည့်အခါများတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ တရားဝင်အစီရင်ခံစာတင်ပြရန် မျှော်မှန်းပါသည်။ ယင်းအစီရင်ခံစာတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လူ့အခွင့်အရေးများအပေါ် ထိခိုက်မှုများအား မည်သို့ ဖော်ထုတ်၍ အရေးယူဆောင်ရွက်ကြောင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအရာများနှင့် အညွှန်းကိန်းများ ပါဝင်သင့်ပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေ အစီရင်ခံစာတင်ပြမှုအား လွတ်လပ်စွာ မှန်၊ မမှန် စစ်ဆေးဆောင်ရွက်မှုသည် အဆိုပါအစီရင်ခံစာ၏ အကြောင်း

အရာနှင့် ခိုင်လုံမှုကို အားကောင်းစေနိုင်ပါသည်။ ကဏ္ဍအလိုက် အသေးစိတ်ဖော်ပြသော အညွှန်းကိန်းများဖြင့် အသုံးဝင်သော ထပ်ဆင့်အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါသည်။

ပြန်လည်ကုစားမှုပေးခြင်း

၂၂။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် မကောင်းသောထိခိုက်သက်ရောက်မှုများကို ၎င်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်စေသည် သို့မဟုတ် ထိုသို့ဖြစ်ပေါ်ရန် အထောက်အကူပြုသည်ဟု ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိရပါက တရားဝင်လုပ်ငန်းစဉ်များဖြင့် ယင်းထိခိုက်မှုများအား ပြန်လည်ကုစားပေးရာတွင် အထောက်အကူပေးသင့်သည်။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် မည်မျှပင်အကောင်းဆုံးမှုဝါဒများနှင့် ကျင့်စဉ်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက်စေကာမူ ကြိုတင်မမြင်နိုင်သည့် သို့မဟုတ် ကြိုတင်ကာကွယ်မတားဆီးနိုင်သည့် အခြေအနေများကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးထိခိုက်မှုတစ်ခုကို ဖြစ်စေနိုင်သည် သို့မဟုတ် ထိုသို့ဖြစ်ပေါ်စေရန် အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေနိုင်သည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် ၎င်း၏ လူ့အခွင့်အရေးများ လေးစားလိုက်နာမှုရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြုလုပ်ဆောင်မှု (human rights due diligence) လုပ်ငန်းစဉ်ဖြင့် ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် အခြားနည်းလမ်းများဖြင့်ဖြစ်စေ အထက်ဖော်ပြပါ အခြေအနေတစ်ရပ်ကို ဖော်ထုတ်ရရှိလာသည့်အခါ ၎င်း၏လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားအရ ၎င်းကိုယ်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ အခြားလှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သူများနှင့် ပူးပေါင်း၍သော်လည်းကောင်း၊ ပြန်လည်ကုစားမှုပေးရာတွင် တက်ကြွစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုအဆင့် နှစ်နာမှုများ ကုစားရေးဆိုင်ရာ ယန္တရားများသည် အခြေခံမူ ၃၁ တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပင်မစံနှုန်းများကိုပြည့်မီလျှင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကြောင့် ထိခိုက်ရန်အလား

အလာရှိသူများအတွက် ထိရောက်သောပြန်လည်ကုစားမှု ပေးခြင်းတစ်ရပ် ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ပေါ်ပေါက်လာသည့်ထိခိုက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း သို့မဟုတ် အထောက်အကူပြုခြင်း မရှိသော်လည်း ယင်းထိခိုက်မှုများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော လုပ်ငန်းလည်ပတ် ဆောင်ရွက်မှုများ၊ ထုတ်ကုန်များ သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်မှုရှိလျှင် လူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာမှုရှိရေးဆိုင်ရာ တာဝန်အရ အဆိုပါစီးပွားရေးလုပ်ငန်း အနေဖြင့် ပြန်လည်ကုစားမှုပေးခြင်းအတွက် ၎င်းကိုယ်တိုင် ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရန် မလိုအပ်သော်လည်း ထိုသို့ကုစားမှုပေးရာတွင် အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်မှနေ၍ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

အချို့သော အခြေအနေများ၊ အထူးသဖြင့် ရာဇဝတ်ပြစ်မှုများဆိုင်ရာ စွပ်စွဲချက်များ ဖြစ်ပေါ်လာသည့်အခါမျိုးတွင် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ယန္တရားများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။

လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ စွပ်စွဲချက်များအား တရားဝင်ခုခံရန် ကြိုးစားခြင်းအပါအဝင် ပြန်လည်ကုစားပေးခြင်းများကို ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်နိုင်သည့် လုပ်ငန်းယန္တရားများဆိုင်ရာ နောက်ထပ်လမ်းညွှန်ချက်များကို အခန်း-၃ ပြန်လည်ကုစားမှုယန္တရားကို လက်လှမ်းမီမှုတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။

အကြောင်းရင်းအခြေအနေဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ-

၂၃။ အကြောင်းရင်းအခြေအနေ အမျိုးမျိုးတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည်-

- (က) ၎င်းတို့ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်နေသည့် မည်သည့်နေရာတွင် မဆို သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ပြီး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အသိအမှတ်ပြုထားသော လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာသင့်သည်။

- (ခ) အငြင်းပွားဖွယ်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ရင်ဆိုင်ကြိုတွေ့လာရသည့်အခါ များတွင် နိုင်ငံတကာအသိအမှတ်ပြု လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ အခြေခံမူများကို လေးစားလိုက်နာရေးအတွက် နည်းလမ်းများရှာဖွေ ကြိုးပမ်းသင့်သည်။
- (ဂ) ၎င်းတို့ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်နေသည့် မည်သည့်နေရာတွင် မဆို ကြီးမားသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ဖြစ်စေသည့် သို့မဟုတ် ထိုသို့ဖြစ်ပေါ်စေရန် အထောက်အကူပြုသည့် အန္တရာယ်ကို ဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာရမည့် ကိစ္စတစ်ရပ်အဖြစ် မှတ်ယူရမည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

တစ်စုံတစ်ခုသော တိုင်းပြည်နှင့်ဒေသဆိုင်ရာ အခြေအနေများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း တစ်ခု၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများနှင့် စီးပွားရေး ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး ထိခိုက်သက်ရောက်မှုအပေါ်တွင် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိစေနိုင်သော်လည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအားလုံးသည် ၎င်းတို့ မည်သည့်နေရာတွင် လည်ပတ်လုပ် ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသည် ဖြစ်စေ၊ လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာရန် တူညီ သော တာဝန်ရှိပါသည်။ ပြည်တွင်းရေး အခြေအနေတစ်ခုကြောင့် ဤတာဝန်ကို အပြည့် အဝ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရန် မဖြစ်နိုင်သည့်အခါမျိုးတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော အခြေ အနေတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက နိုင်ငံတကာအသိအမှတ်ပြု လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများကို ဖြစ်နိုင်သလောက် အမြင့်ဆုံးအတိုင်းအတာဖြင့် လေးစားလိုက်နာ လိမ့်မည်ဟု မျှော်မှန်းထားပြီး ယင်းသို့ မျှော်မှန်းချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့၏ ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှုများကို ပြသနိုင်လိမ့်မည်ဟုလည်း မျှော်လင့်ပါသည်။

ပဋိပက္ခဒဏ်ခံစားနေရသည့် ဒေသများကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှု ဆိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေတချို့သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား အခြားသူများ (ဥပမာ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ)မှ ကျူးလွန်သည့်ဆိုးရွားသော လူ့အခွင့်ရေး ချိုးဖောက်မှုများ တွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှုဖြစ်ပေါ်စေရန် အခြေအနေများ တိုးပွားစေပါသည်။ စီးပွားရေး

လုပ်ငန်းများ၊ ကော်ပရေးရှင်းများ ပြစ်မှုကြောင်းအရ တာဝန်ခံမှုရှိစေရန် (corporate criminal responsibility) အထောက်အပံ့ပြုထားသော တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် နယ်မြေများ၊ နိုင်ငံများ၌ နိုင်ငံတကာ ပြစ်မှုခံစားရဆိုင်ရာ ရောမဥပဒေ၏ ပြဌာန်းချက်များကို ထည့်သွင်း ပြဌာန်းခြင်းနှင့် ဥပဒေပြဌာန်းထားသော နိုင်ငံ၏ပြင်ပ၌လည်း အကျုံးဝင်သော တရားမကြောင်းစွဲဆိုမှုများကြောင့် (extraterritorial civil claims) ကော်ပရေးရှင်းတစ်ခု၏ တရားဥပဒေအရ တာဝန်ခံရမှု (corporate legal liability) အလားအလာ ကွန်ရက် ကျယ်ပြန့်လာပါသည်။ ထို့ကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ဤသို့သော အန္တရာယ်ကို ဥပဒေရေးရာ ကိစ္စရပ်တစ်ရပ်အနေဖြင့် သတ်မှတ်ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ထို့အပြင်လုပ်ငန်း ဒါရိုက်တာများ၊ အရာရှိများနှင့် အလုပ်သမားများသည် လူ့အခွင့်အရေး ဆိုးရွားစွာ ချိုးဖောက်ရာရောက်သည့် ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် တစ်ဦးချင်းတာဝန်ခံရမှု များ ရှိနိုင်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့သော ရှုပ်ထွေးသည့် အကြောင်းအရင်း အခြေအနေများတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အခြေအနေကို ပိုမိုဆိုးရွားမှု မဖြစ်ပေါ်စေရေးအတွက် အာမခံချက်ပေးသင့်ပါသည်။ မည်သို့ အကောင်းဆုံး တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မည် ဆိုသည်နှင့်ပတ်သက်၍ ဆန်းစစ်ရာတွင် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းများအတွင်းရှိ ကျွမ်းကျင်မှု နည်းပညာများနှင့် လုပ်ငန်းဌာနများကြား အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ သာမက အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ အစည်းများ၊ သက်ဆိုင်သူများ အားလုံးပါဝင်သည့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရေး အစီအစဉ် သစ်များ အပါအဝင် ပြင်ပမှယုံကြည်ထိုက်သော လွတ်လပ်သည့် ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများမှ အကြံဉာဏ်ကောင်းများ ရရှိနိုင်ပါသည်။

၂၄။ အမှန်တကယ်ဖြစ်ပေါ်နေသော၊ ဖြစ်ရပ်အလားအလာရှိသော လူ့အခွင့်အရေး ထိခိုက်သက်ရောက်မှုများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရေးအတွက် ဦးစားပေး လုပ်ငန်းများ၊ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လာသည့်နေရာများတွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အဆိုးရွားဆုံးဖြစ်သော သို့မဟုတ် ဖြေရှင်းရန် နှောင့်နှေး ကြန့်ကြာနေပါက ပြန်လည်ကုစား၍ မရနိုင်တော့သည့် ထိခိုက်မှုများကို တားဆီးကာကွယ်ရန်နှင့် လျော့ချရန် ပထမဦးစားပေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သင့် ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ လူ့အခွင့်အရေး ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ အားလုံးကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်သင့်သော်လည်း ယင်းတို့အားလုံးကို တစ်ချိန်တည်း၊ တစ်ပြိုင်တည်း ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် အမြဲတမ်းမဖြစ်နိုင်ပါ။ တိကျသောဥပဒေဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်မှု မရှိသည့်အခါမျိုးတွင် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ ချမှန်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လာ ပါက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာသော ဖြေရှင်းမှုများကြောင့် ပြန်လည်ကုစားမှုပေးခြင်းအပေါ် ထိခိုက်လာနိုင်သည်ကို အသိအမှတ်ပြုလျက် အဆိုရွား ဆုံးဖြစ်သည့် လူ့အခွင့်အရေးထိခိုက်မှု ကိစ္စရပ်များကို စတင်ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်သင့် ပါသည်။ ဤအခြေအနေတွင် ဆိုးရွားမှုရှိခြင်းဆိုသည်မှာ အကြွင်းမဲ့ အယူအဆတစ်ရပ် မဟုတ်သော်လည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းက ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိထားသည့် အခြားသော လူ့ အခွင့်အရေး ထိခိုက်မှုများနှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

၃။ ပြန်လည်ကုစားမှုပေးခြင်းဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်

(က) အခြေခံမူများ

၂၅။ စီးပွားရေးနှင့်ဆက်နွှယ်သော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ကာကွယ်ရန် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းတာဝန်တစ်ရပ်အနေဖြင့် နိုင်ငံများသည် တရားစီရင်ရေး ဆိုင်ရာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ၊ ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် အခြားသင့်တော် သော ယန္တရားများဖြင့် ၎င်းတို့၏ ပိုင်နက်နယ်မြေများအတွင်းနှင့် သို့မဟုတ် စီရင်ပိုင်ခွင့်နယ်ပယ်အတွင်း အဆိုပါချိုးဖောက်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါ ထိခိုက်ခံစားရသူများအား ထိရောက်သော ပြန်လည်ကုစားမှုပေးရေး အာမခံ ရန် သင့်လျော်သည့် လုပ်ငန်းအဆင့်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ် သည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

စီးပွားရေးနှင့်ဆက်နွှယ်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါ ၎င်းတို့ကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်၊ အပြစ်ပေးရန်နှင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရန် သင့်လျော်သည့် လုပ်ငန်းအဆင့်များကို နိုင်ငံများအနေဖြင့် ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိလျှင် နိုင်ငံတော်၏ အကာအကွယ်ပေးရေးတာဝန်မှာ အားနည်းသွားခြင်း သို့မဟုတ် အဓိပ္ပာယ်မဲ့သွားခြင်း မျိုးပင် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ထိရောက်သော ပြန်လည်ကုစားပေးမှု ရပိုင်ခွင့်တွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာနှင့် လေး နက်သော အကြောင်းအရာများဆိုင်ရာ ကဏ္ဍနှစ်မျိုးစလုံး (procedural and substan- tive aspects) ပါဝင်ပါသည်။ ဤကဏ္ဍတွင် ဆွေးနွေးတင်ပြထားသော နှစ်နာမူဖြေရှင်း သည့်ယန္တရားများ၏ပြန်လည်ကုစားမှုများသည်လေးနက်သောအကြောင်းအရာပိုင်းအရ ပုံစံအသွင်အမျိုးမျိုး ဖြစ်နိုင်သည်။ ယင်းတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ဖြစ် ပွားခဲ့ပြီးသည့် လူ့အခွင့်အရေးထိခိုက်မှုများကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန် သို့မဟုတ် ကောင်း မွန်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ ပြန်လည်ကုစားပေးမှုတွင်တောင်းပန်မှုများ၊

ပြန်လည်ပေးအပ်မှု၊ ပြန်လည်အပ်နှင်းမှု၊ ပြန်လည်ထူထောင်မှု၊ ငွေကြေးဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ငွေကြေးနှင့်မဆိုင်သော လျော်ကြေးနှင့် ပြစ်ဒဏ်ပေးအရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ (ပြစ်မှုဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ဒဏ်ကြေးကဲ့သို့ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာအရေးယူမှု) အပြင် ထပ်မံ မဖြစ်ပေါ်ရေးအတွက် ရုံးတော်၏ ညွှန်ကြားချက်အမိန့်များ သို့မဟုတ် အာမခံချက်များကဲ့ သို့သော ထိခိုက်မှုကို တားဆီးခြင်းတို့ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ ပြန်လည်ကုစားပေးခြင်းအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် ဘက်လိုက်မှုမရှိသင့်ဘဲ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများမှ ကာကွယ် တားဆီးပေးရပါမည်။ ရလဒ်များကိုလွှမ်းမိုးရန် ရည်ရွယ်သည့် နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် အခြား ပယောဂများမှ ကင်းလွတ်မှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

ဤလမ်းညွှန်မှုများ၏ ရည်ရွယ်ချက်အတွက် နစ်နာမှုကိုမြင်သိနိုင်သော မတရားမှုတစ်ခု အဖြစ် နားလည်သဘောပေါက်သည်။ ၎င်းသည် ဥပဒေ၊ စာချုပ်၊ အတိအလင်း သို့မဟုတ် သွယ်ဝိုက်စွာဖော်ပြသော ကတိသစ္စာများ၊ ဓလေ့ထုံးစမ်းစဉ်လာ အလေ့အထ၊ နစ်နာ သော ရပ်ကွက်ပြည်သူများ၏ တရားမျှတမှုဆိုင်ရာ ယေဘုယျအသိအမြင် အယူအဆများ စသည်တို့အပေါ် အခြေပြု၍ တစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် အုပ်စုတစ်စု၏ ရပိုင်ခွင့်ဟူသော အသိအမြင်ကို နိုးကြားလာစေခြင်းဖြစ်သည်။ နစ်နာမှုများ ကုစားရေး လုပ်ငန်းစဉ်ဆိုသော စကားရပ်သည် နိုင်ငံတော်၌အခြေပြုသော သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်၌အခြေပြုခြင်း မဟုတ် သော၊ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် တရားစီရင်ရေးနှင့်မဆိုင်သော ပုံမှန်လုပ်ရိုး လုပ်စဉ်တစ်ခုကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်နွှယ်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုမှ ပေါ်ပေါက်လာသော နစ်နာမှုများကို တင်ပြတိုင်ကြားနိုင်ပြီး ပြန်လည်ကုစားပေးရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နိုင် ပါသည်။

နိုင်ငံတော်၌အခြေပြုသော နစ်နာမှုများကို ဖြေရှင်းရေးယန္တရားများကို နိုင်ငံတော်၏ ဌာနခွဲတစ်ခု သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု သို့မဟုတ် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေတစ်ရပ် သို့မဟုတ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ လွတ်လပ်သော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတို့က စီမံခန့်ခွဲဆောင် ရွက်နိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် တရားရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်နိုင်သလို တရားရေး

နှင့်မဆိုင်သော အဖွဲ့အစည်းများလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အချို့သောယန္တရားများတွင် ထိခိုက်ခံစားရသူများသည် ပြန်လည်ကုစားမှုရရှိရန် ကြိုးစားရာတွင် တိုက်ရိုက်ပါဝင် ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ အခြားသော ယန္တရားများတွင် ၎င်းတို့၏ကိုယ်စား ကြားခံအဖွဲ့ အစည်းတစ်ခုက ပြန်လည်ကုစားမှုရရှိရန် ကြိုးစားပေးပါသည်။ ဥပမာများအနေဖြင့် တရားရုံးများ (ပြစ်မှုဆိုင်ရာနှင့် တရားမမှုဆိုင်ရာ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများအတွက်)၊ အလုပ်သမားခုံရုံးများ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်းများ၊ စီးပွားရေးပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း၏ နိုင်ငံပေါင်းစုံ လုပ်ငန်းများအတွက် လမ်းညွှန်ချက်များအရ ထားရှိသော အမျိုးသားဆက်သွယ်ရေးဌာနများ၊ ပြည်သူတို့၏ မကျေနပ်ချက်များကို စုံစမ်းလေ့လာ၍ အရေးယူဆောင်ရွက်ပေးရန် တင်ပြနိုင်သော လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာရှိသည့် အစိုးရခန့်အပ်သည့် အရာရှိများ၏ ရုံးများနှင့် အစိုးရမှ ဖွင့်လှစ်ထားသော တိုင်ကြားစာ လက်ခံဖြေရှင်းရေးရုံးများ ပါဝင်ပါသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ဆက်သွယ်သည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများအတွက် ပြန်လည်ကုစားမှုရရှိစေရေး အာမခံချက်ပေးရာတွင် နိုင်ငံများက အဆိုပါယန္တရား၊ စနစ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူများ သိရှိနားလည်သဘောပေါက်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ၎င်းတို့ကို မည်သို့လက်လှမ်းမီနိုင်သည်ကို သိရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ထိုသို့ လက်လှမ်းမီနိုင်ရန်အတွက် ပံ့ပိုးမှု (ငွေကြေးဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် နည်းပညာဆိုင်ရာ) ပေးခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်ရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။

နိုင်ငံအခြေပြု တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာနှင့် တရားစီရင်ရေးနှင့်မပတ်သက်သော နစ်နာမှုဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရေး ယန္တရားများသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ပြန်လည်ကုစားမှုပေးရေး စနစ်တစ်ရပ်၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်သင့်သည်။ ဤကဲ့သို့သော စနစ်အတွင်း လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်လည်ပတ်မှုအဆင့် ရပ်ရွာပြည်သူနှင့် တိုက်ရိုက် ချိတ်ဆက်၍ ထိခိုက်မှုများ၊ စိုးရိမ်မှုများကို ဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းရေး နည်းလမ်း၊ ယန္တရားများ (operational grievance mechanisms) သည် အစောပိုင်းအဆင့် အကူအညီတောင်းခံခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ခြင်းအတွက် အထောက်အကူပြုပေးနိုင်ပါသည်။ အပြန်အလှန်အား

ဖြင့် နိုင်ငံအခြေပြုနှင့် လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်လည်ပတ်မှု အဆင့်ယန္တရားများကို အများပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သည့်အစီအစဉ်များအပြင် နိုင်ငံတကာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာလူ့ အခွင့်အရေးယန္တရားများ၏ ပြန်လည်ကုစားရေးလုပ်ငန်းများက ဖြည့်ဆည်း (သို့မဟုတ်) မြှင့်တင်ပေးနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါနည်းလမ်းများနှင့်ပတ်သက်ပြီး နောက်ထပ်လမ်းညွှန်မှု များကို လမ်းညွှန်အခြေခံမူ ၂၆ မှ ၃၁ အတွင်း ဖော်ပြပေးထားပါသည်။

(ခ) အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာမှုများ

နိုင်ငံအခြေပြု တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ယန္တရားများ

၂၆။ နိုင်ငံများသည် စီးပွားရေးနှင့်ဆက်နွယ်သော လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်သည့်အခါ ပြည်တွင်းတရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ယန္တရားများ ထိရောက်မှုရှိရေး အာမခံချက်ပေးရန်သင့်လျော်သည့် လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့် တို့ကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် ပြန်လည်ကုစားပေးမှုသို့ လက်လှမ်းမီစေရေးကို ငြင်းဆိုလိုက်သည့် အနေအထားတစ်ရပ်သို့ဦးတည် သွားစေနိုင်သည့် ဥပဒေရေးရာ အတားအဆီး၊ လက်တွေ့နှင့် အခြားသက် ဆိုင်ရာ အတားအဆီးများကို လျှော့ချရေးနည်းလမ်းများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား ခြင်းတို့ အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

ထိရောက်မှုရှိသော တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ယန္တရားများသည် ပြန်လည်ကုစားမှုရရှိရေး အာမခံချက်ပေးရာတွင် အဓိကကျပါသည်။ စီးပွားရေးနှင့်ဆက်နွယ်သည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်သည်။ ၎င်းတို့၏စွမ်းရည်သည် ဘက်မလိုက်မှု၊ ရိုးသား ဖြောင့်မတ်မှုနှင့် မှန်ကန်သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် ညီညွတ်မှုတို့အပေါ်တွင် မူတည် ပါသည်။

နိုင်ငံများအနေဖြင့် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာနည်းလမ်းသည် ပြန်လည်ကုစားမှုရရှိရေး၏ မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည့်အခါ သို့မဟုတ် ထိရောက်သော ကုစားမှုအတွက် အခြားနည်းလမ်းများ မရရှိနိုင်သည့် အခြေအနေများတွင် တရားဝင် အမှုကိစ္စများကို ရုံးတော်၏ရှေ့မှောက်သို့ ယူဆောင်လာခြင်းမှ ဟန့်တားသည့် အတားအဆီးများ ရှိမနေစေရန် အာမခံချက်ပေးသင့်ပါသည်။ တရားစီရင်ရေးစနစ်ကို တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုက အဟန့်အတားမဖြစ်စေရန်၊ တရားရုံးများသည် အခြားသောနိုင်ငံ၏ တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်သူများ၏ စီးပွားရေး သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဖိအားပေးမှုများမှ ကင်းလွတ်ရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်ပေးသူများ၏ တရားဝင် ငြိမ်းချမ်းသော လုပ်ငန်းစဉ်များအား အနှောင့်အယှက်အဟန့်အတား မဖြစ်စေရန်တို့ကိုလည်း အာမခံချက်ပေးသင့်ပါသည်။

စီးပွားရေးနှင့်ဆက်နွယ်သည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှု အပါအဝင် တရားဝင်ဖြစ်သော အမှုကိစ္စများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ခြင်းမှ ဟန့်တားနိုင်သည့်ဥပဒေဆိုင်ရာ အတားအဆီးများတွင် အောက်ပါနမူနာ အခြေအနေများ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

- ပြည်တွင်းရာဇဝတ်မှုနှင့် တရားမမှုဆိုင်ရာဥပဒေများအရ ကော်ပရိတ်အုပ်စုတစ်ခု၏ (a corporate group) အဖွဲ့ဝင် များအကြား တရားဥပဒေအရ တာဝန်ယူမှုနည်းလမ်း မည်သို့ရှိသည့်အပေါ် မူတည်၍ သင့်လျော်သောတာဝန်ခံမှုကို ရှောင်ရှားရန်လွယ်ကူစေသည့် အခြေအနေမျိုး ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။
- ရပိုင်ခွင့်တောင်းဆိုသူများအနေဖြင့် တောင်းဆိုမှု၏ ထိုက်တန်မှန်ကန်မှု မည်သို့ပင် ရှိစေကာမူ အိမ်ရှင်နိုင်ငံ (host state) တစ်ခု၌ တရားမျှတသည့် တရားစီရင်ရေးစနစ်ကို ငြင်းပယ်ခံရပြီး အိမ်သည်နိုင်ငံ(home state) တရားရုံးများသို့လည်း လက်လှမ်း မမီနိုင်သည့်အခြေအနေများ ဖြစ်နိုင်သည်။
- လူအများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခွင့်အရေးများအတွက် တရားဥပဒေ၏ အကာအကွယ်အား တန်းတူမရရှိနိုင်ဘဲ ဖယ်ထုတ်ခံထားရသည့် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများနှင့် ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများကဲ့သို့သော လူအုပ်စုများရှိနေသည့်နေရာများ ဖြစ်သည်။

တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ပြန်လည်ကုစားပေးမှုရရှိရေးအတွက် လက်တွေ့နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ အတားအဆီးများ ပေါ်ပေါက်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် -

- တရားစွဲဆိုမှု ကုန်ကျစရိတ်သည် ဥပဒေအရည်အသွေးမဲ့သော အမှုများကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ ဟန့်တားနိုင်မှုထက် မြင့်မားနေမှုနှင့် သို့မဟုတ် အစိုးရ၏ပံ့ပိုးမှု၊ ဈေးကွက်အခြေခံယန္တရားများ (ဥပမာ-တရားစွဲဆိုခြင်းဆိုင်ရာ အာမခံနှင့် တရားဝင်သတ်မှတ်ထားသည့် တရားရင်ဆိုင် ကုန်ကျစရိတ်ပုံစံအမျိုးမျိုး litigation insurance and legal fee structures) သို့မဟုတ် တခြားနည်းလမ်းများအားဖြင့် ကျိုးကြောင်းစီလျော်မှုရှိသော အဆင့်များသို့ရောက်အောင် လျှော့ချပေးနိုင်ခြင်းမရှိသည့် အခြေအနေများ။
- ရပိုင်ခွင့်တောင်းဆိုသူများအနေဖြင့် အကြံဉာဏ်ပေးမည့် ရှေ့နေများကိုပေးရန်အရင်းအမြစ်များမရှိခြင်း သို့မဟုတ် အခြားမက်လုံးများမပေးနိုင်ခြင်းကြောင့် ၎င်းတို့ကိုယ်စား တရားဥပဒေအရ ကိုယ်စားပြုဆောင်ရွက်မှုရရှိရန် အခက်အခဲ တွေ့ကြုံရခြင်း။
- ရပိုင်ခွင့်တောင်းဆိုသူများ စုပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်စားပြုကြားနာမှုလုပ်ငန်းစဉ်များ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် (ဥပမာ-လူအများအပြားပါဝင်သော အုပ်စုတစ်စုအနေဖြင့် အမှုတစ်ရပ်၌ ဘုံအကျိုးခံစားခွင့်ရှိမှုကြောင့် အုပ်စုအလိုက် တရားစွဲဆိုမှုများ (သို့မဟုတ်) တရားစွဲခံရမှုများနှင့် အခြားစုပေါင်းဆောင်ရွက်မှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ) ရွေးချယ်စရာ အလုံအလောက်မရှိခြင်းနှင့် ယင်းကဲ့သို့ အခြေအနေသည် ရပိုင်ခွင့်တောင်းဆိုသူတစ်ဦးချင်းစီအတွက် ထိရောက်သော ပြန်လည်ကုစားပေးမှုကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေသည်။
- အစိုးရရှေ့နေများမှ လူ့အခွင့်အရေးနှင့်ဆက်နွှယ်သည့် ရာဇဝတ်မှုများ၌ တစ်ဦးချင်းစီနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် နိုင်ငံတော်၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရာတွင် လုံလောက်သော အရင်းအမြစ်၊ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ပံ့ပိုးမှုမရရှိခြင်း။

အဆိုပါအတားအဆီးများစွာတို့သည် စီးပွားရေးနှင့်ဆက်နွယ်သည့် လူ့အခွင့်အရေး တောင်းဆိုမှုများတွင်ပါဝင်သည့် တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် လူများ၊ အုပ်စုများကြား ငွေကြေး ဆိုင်ရာအရင်းအမြစ်များ၊ သတင်းအချက်အလက်ရရှိမှုနှင့် နည်းပညာ ကျွမ်းကျင်မှုစသည့် မကြာခဏရင်ဆိုင်ရသည့် မညီမျှမှုများ၏အကျိုးရလဒ် သို့မဟုတ် ယင်းတို့၏ ပေါင်းစပ် ထားသည့် အခြေအနေများ ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် သိသာထင်ရှားသော ခွဲခြားဆက် ဆံမှုများကြောင့်ဖြစ်စေ၊ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ယန္တရားများအား ပုံဖော်ဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းများ၏ မရည်ရွယ်သော အကျိုးဆက်များကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ထိခိုက်ခံစားရနိုင်ခြေ ပိုများသည့် သို့မဟုတ် အခွင့်အလမ်းနည်းပါးသည့် အခြေအနေများ၌ရှိနေသော အုပ်စု များ သို့မဟုတ် ပြည်သူများ၊ လူပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီတို့သည် အဆိုပါ ယန္တရားများကို လက်လှမ်းမီအသုံးပြုရန်နှင့် အကျိုးခံစားနိုင်ရန် နောက်ထပ်ယဉ်ကျေးမှု ဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာ၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အတားအဆီးများ မကြာ ခဏ ကြုံတွေ့ရသည်။ ပြန်လည်ကုစားပေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်၏ အဆင့်တစ်ဆင့်ချင်းစီ ဖြစ်သော လက်လှမ်းမီမှု၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ရလဒ်များတွင် အဆိုပါအုပ်စုများ သို့မဟုတ် ပြည်သူများ၏ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် အသေးစိတ်လိုအပ်ချက်များကို အထူးအလေး ထား ဆောင်ရွက်ပေးသင့်ပါသည်။

နိုင်ငံတော်၌အခြေပြုသော တရားစီရင်ရေးပြင်ပ နှစ်နာမူများ ဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများ

၂၇။ နိုင်ငံများအနေဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ဆက်နွယ်သည့် လူ့အခွင့်အရေး ရှိုးဖောက်မှုများကို ပြန်လည်ကုစားပေးရန်အတွက် ထိရောက်သင့်လျော်သော၊ တရားစီရင်ရေးပြင်ပ နှစ်နာမူများ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရေး နည်းလမ်းများကို တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အတူတကွ ယှဉ်တွဲ၍ ကျယ်ပြန့် ပြည့်စုံသော နိုင်ငံအခြေပြု စနစ်တစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် ဖြည့် ဆည်း ဆောင်ရွက်ပေးသင့်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ၊ ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာနှင့် အခြားသော တရားစီရင်ရေးပြင်ပ နည်းလမ်းများသည် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဖြည့်စွက်ပံ့ပိုးရာတွင် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ကြပါသည်။ တရားစီရင်ရေးစနစ်များသည် ထိရောက်မှုရှိပြီး အရင်းအမြစ်များလည်း ကောင်းစွာဖြည့်ဆည်း ပေးထားသည့် အခြေအနေမျိုးတွင်ပင်လျှင် ၎င်းတို့သည် စွပ်စွဲထားသော ချိုးဖောက်မှုများအားလုံးကို အပြည့်အဝ မဖြေရှင်းနိုင်ပါ။ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ပြန်လည်ကုစားပေးခြင်းသည် အမြဲတမ်းလိုအပ်မှု မရှိသလို အခွင့်အရေး တောင်းဆိုသူအားလုံးအတွက် အစဉ်အမြဲ ဦးစားပေးရွေးချယ်သည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်လည်း မဟုတ်ပါ။

စီးပွားရေးနှင့်ဆက်နွယ်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ပြန်လည်ကုစားမှုပေးရေးဆောင်ရွက်ရာတွင် လစ်ဟာမှုများကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် သင့်တော်သည့်နေရာများတွင် လက်ရှိ ရှိနေသော တရားစီရင်ရေးပြင်ပ ယန္တရားများ၏ အခွင့်အာဏာများကို တိုးချဲ့ပေးခြင်းနှင့်/သို့မဟုတ် ယန္တရားအသစ်များ ထပ်ပေါင်းပေးခြင်းတို့ ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ကြားဝင်ဖြန့်ဖြူးပေးမှုကို အခြေခံသော၊ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အခြေခံသော သို့မဟုတ် အခြားသော ယဉ်ကျေးမှုအရသင့်လျော်မှုရှိပြီး အခွင့်အရေးများနှင့်လည်း ကိုက်ညီမှုရှိသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို လိုက်နာကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ခြင်း သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်ရာပြဿနာရပ်များ၊ ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွား တစ်စုံတစ်ရာပါဝင်မှု၊ တရားရင်ဆိုင်မှုတွင် ပါဝင်သူတို့၏ ရှိလာနိုင်သည့်လိုအပ်ချက်များအပေါ် မူတည်၍ ဤနည်းလမ်းအချို့ကို ပေါင်းစပ်အသုံးပြုခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းတို့၏ ထိရောက်မှုရှိခြင်းကို အာမခံချက်ပေးရန် အခြေခံမူ ၃၁ တွင် ဖော်ပြထားသော စံနှုန်းများကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

ဤကိစ္စရပ်တွင် အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်းများသည် အထူးအရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ယန္တရားများကဲ့သို့ပင် နိုင်ငံများအနေဖြင့် စီးပွားရေးနှင့်ဆက်နွယ်သည့် လူ့အခွင့်အရေး တောင်းဆိုမှုများတွင်ပါဝင်သည့် တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် လူများ၊ အုပ်စုများကြား မညီမျှမှုများနှင့် ထိခိုက်ခံစားရနိုင်ချေမြင့်မားသည့် သို့မဟုတ် အခွင့်အလမ်းနည်းပါးသည့် အခြေအနေများ၌ရှိနေသော အုပ်စုများ သို့မဟုတ် ပြည်သူများထံမှ တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီတို့ လက်လှမ်းမီရေးအတွက် ၎င်းတို့ ထပ်မံရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရသည့် အတားအဆီးများ ဖြေရှင်းရေးနည်းလမ်းများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

နိုင်ငံတော်၌အခြေမပြုသော နှစ်နာမှုများ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရေး ယန္တရားများ

၂၈။ နိုင်ငံများအနေဖြင့် စီးပွားရေးနှင့် ဆက်နွယ်သည့် လူ့အခွင့်အရေးထိခိုက်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ထိရောက်မှုရှိသော နိုင်ငံတော်၌အခြေမပြုသည့် နှစ်နာမှုဖြေရှင်းရေးယန္တရားများသို့ လက်လှမ်းမီရေး အထောက်အကူပြုရန် နည်းလမ်းများအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

နိုင်ငံတော်၌ အခြေမပြုသောနှစ်နာမှုများ ဖြေရှင်းပေးရေး ယန္တရားများထဲမှတစ်ခုတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုတည်းက သို့မဟုတ် ပါဝင်ပတ်သတ်သူများနှင့်အတူ စီမံခန့်ခွဲဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းများ၊ လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်ပတ်သတ်သူများအားလုံးပါဝင်သည့် အုပ်စုတစ်စုက စီမံခန့်ခွဲဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်းများ ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် တရားစီရင်ရေးနှင့် မပတ်သက်သောလုပ်ငန်းစဉ်များ ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော် စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုနှင့်ဆိုင်သော၊ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုကို အခြေခံသော သို့မဟုတ် အခြားသော ယဉ်ကျေးမှုအရသင့်လျော်ပြီး အခွင့်အရေးများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိသော လုပ်ငန်းစဉ်များကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါယန္တရားများသည် မြန်မြန်ဆန်ဆန် အသုံးပြုနိုင်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ကုစားမှု မြန်ဆန်ခြင်း၊ ကုန်ကျစရိတ်သက်သာခြင်းနှင့် သို့မဟုတ် တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း (transnational

reach) စသည့် ထူးခြားသည့် အကျိုးကျေးဇူးများရရှိစေပါသည်။

နောက်ထပ်အမျိုးအစားတစ်ခုတွင် ဒေသဆိုင်ရာနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်ပါသည်။ ယင်းအဖွဲ့အစည်းများက နိုင်ငံများအနေဖြင့် လူ့အခွင့် အရေးများကို လေးစားလိုက်နာရန် လိုအပ်သည့် ၎င်းတို့၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ချိုးဖောက်မှုရှိသည်ဆိုသည့် စွပ်စွဲချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ အဓိကထား ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ သို့သော် တချို့အဖွဲ့အစည်းများမှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ကျူးလွန်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ကာကွယ်တားဆီးရေးတာဝန်အား နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရန် ပျက်ကွက်မှုနှင့်ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်များကိုလည်း ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။

နိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသည့် ယန္တရားများနှင့် အတူတကွ ဤကဲ့သို့သော ယန္တရားများကို သိရှိနားလည်မှုဖြင့်တင်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ကို လက်လှမ်းမီစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးရာတွင် လည်းကောင်း၊ အထောက်အကူပြုသည့်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

၂၉။ နစ်နာမှုများကိုစောလျင်စွာ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် တိုက်ရိုက်ပြန်လည်ကုစားပေးနိုင်ရန်တို့အတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ဆိုးရွားစွာထိခိုက်ခံစားရနိုင်သည့် လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ရပ်ရွာလူထုများအတွက် ထိရောက်မှုရှိသော (လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုအဆင့်ရပ်ရွာပြည်သူနှင့်တိုက်ရိုက်ချိတ်ဆက်၍ ထိခိုက်မှု၊ စိုးရိမ်မှုများ ဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများ) (operational level grievance mechanisms) ကိုတည်ဆောက်ခြင်း သို့မဟုတ် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

လုပ်ငန်းလည်ပတ် ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာအဆင့် ထိခိုက်မှုများ၊ စိုးရိမ်မှုများကို ဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများ (operational level grievance mechanisms) ကို စီးပွားရေး

လုပ်ငန်းများကြောင့် ဆိုးရွားစွာထိခိုက်ခံစားရနိုင်သည့် လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ရပ်ရွာလူထုများက တိုက်ရိုက် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ၎င်းယန္တရားများကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက သီးခြားအနေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (သို့မဟုတ်) ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများအပါအဝင် အခြားသူများနှင့်လည်းကောင်း ပူးပေါင်းစီမံဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ အကျပ်အတည်းအခြေအနေတွင် ၎င်းယန္တရားများကို နှစ်ဦးနှစ်ဖက်အပြန်အလှန် လက်ခံထားသည့်ပြင်ပကျွမ်းကျင်ပညာရှင် သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်၏အကူအညီကိုရယူလျက် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ တိုင်ကြားသူများအနေဖြင့် အကျပ်အတည်း အခြေအနေတွင် အသုံးပြုနိုင်သည့် အကူအညီပေးနိုင်သော အခြားနည်းလမ်းများကို ဦးစွာအသုံးပြုရန် မလိုပါ။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအနေဖြင့် ပြဿနာများကို ဆန်းစစ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ထိခိုက်မှုတစ်စုံတစ်ခုအတွက် ပြန်လည်ကုစားပေးမှု ကြိုးပမ်းရာတွင်လည်းကောင်း ၎င်းယန္တရားများနှင့် တိုက်ရိုက် ချိတ်ဆက်၍ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာအဆင့် ထိခိုက်မှုများ၊ စိုးရိမ်မှုများကို ဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းရေးယန္တရားများသည်လူ့အခွင့်အရေးများလေးစားလိုက်နာရန်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများနှင့်ပတ်သက်၍ အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန် ၂ ခုကို ဆောင်ရွက်ပါသည်။

- ပထမလုပ်ငန်းအနေဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု၏ဆောင်ရွက်ဆဲ လူ့အခွင့်အရေးများလေးစားလိုက်နာမှု ရှိရေးအတွက် အလေးဂရုပြုလုပ်ဆောင်မှုများ (human rights due diligence)၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖော်ထုတ်ခြင်းကို ပံ့ပိုးပေးပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုကြောင့် တိုက်ရိုက်ထိခိုက်သူများအတွက် ၎င်းတို့အပေါ် ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်နေသည့် (သို့မဟုတ်) ထိခိုက်လာနိုင်သည့် ပြဿနာရပ်များကို တင်ပြနိုင်ရန်လမ်းကြောင်းတစ်ခုအဖြစ် ဖြည့်ဆည်းပေးပါသည်။ တိုင်ကြားမှုပုံစံများနှင့် ဦတည်ရာလမ်းကြောင်းများကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်းအားဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် စနစ်တစ်ခုလုံး၌ အမြစ်တွယ်နေသည့် အကြောင်းအရာ

များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပြဿနာများကို ဖော်ထုတ်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ဖော်ထုတ် တွေ့ရှိချက်များနှင့်အညီ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်မှုများကို ဆီလျော်မှုရှိစေရန် ပြုပြင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

- ဒုတိယလုပ်ငန်းအနေဖြင့် ဤယန္တရားများသည် နှစ်နာမူများအား ဖော်ထုတ်ပြီးသည် နှင့် ဖြေရှင်းနိုင်ရန်နှင့် ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်သက်ရောက်မှုများကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းက စောလျင်စွာ တိုက်ရိုက် ပြန်လည်ကုစားပေးနိုင်ရန်တို့အတွက် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင် ပါသည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် ထိခိုက်မှုများ ပိုမိုတိုးပွားလာခြင်းနှင့် နှစ်နာ မူများ မြင့်တက်လာခြင်းတို့မှ ကာကွယ်တားဆီးပေးနိုင်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့သော ယန္တရားများအနေဖြင့် တိုင်ကြားချက်တစ်ခု သို့မဟုတ် နှစ်နာမူတစ်ခုကို တိုင်းကြားမှုမပြုလုပ်မီ ၎င်းတို့သည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု စွပ်စွဲချက်တစ်ခုနှင့် အလားတူရန် မလိုအပ်ပါ။ သို့ရာတွင်၎င်းယန္တရားများသည် အထူးသဖြင့် ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်ခံရသူများ၏ တရားမျှတ၍ လက်ခံနိုင်သော စိုးရိမ်မှုများကို ဖော်ထုတ်ရန် ရည် ရွယ်ပါသည်။ အဆိုပါကိစ္စရပ်များကို ဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းမှုမပြုလုပ်လျှင် ၎င်းတို့သည် အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ ပို၍ အဓိကကျသော အငြင်းပွားမှုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများအသွင်သို့ မြင့်တက်လာနိုင်ပါသည်။

လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာအဆင့် နှစ်နာမူများဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများ သည် လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ထိရောက်မှုရှိစေရန် အချို့သောစံနှုန်းများဖြင့် ထင် ဟပ်သင့်ပါသည် (အခြေခံမူ ၃၁)။ အဆိုပါစံနှုန်းများ ပြည့်မီရန် အတိုင်းအတာ၊ အရင်း အမြစ်၊ ကဏ္ဍ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အခြားသွင်ပြင်လက္ခဏာရပ်များ စသည်တို့၏ လိုအပ်ချက် များအတိုင်း နှစ်နာမူဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရေးဆိုင်ရာ ယန္တရားပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ဖြည့် ဆည်းဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာအဆင့် နှစ်နာမူများ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရေး ယန္တရားများသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် သက်ဆိုင်သူများနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှု၊ စုပေါင်းတောင်းဆို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အရေးကြီးသော ဖြည့်

ဆည်းပေးမှုများ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သို့သော် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အစားထိုး၍ မရနိုင်ပါ။ ၎င်း ယန္တရားများကို အလုပ်သမားများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အငြင်းပွားမှုများ ဖြေရှင်းရာတွင် တရားဝင်အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို အားနည်းစေရန် အသုံးမပြုသင့် သလို တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် အခြားတရားရေးနှင့်မဆိုင်သော ထိခိုက် နှစ်နာမှုများ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးသည့် ယန္တရားများသို့ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုကို ပိတ်ဆို့သွားစေရန် အတွက်လည်း အသုံးမပြုသင့်ပါ။

၃၀။ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ဆက်နွယ်သည့်စံနှုန်းများ လေးစားလိုက်နာမှုကို အခြေခံ သည့် လုပ်ငန်းကဏ္ဍအလိုက် အစုအဖွဲ့များ၊ ပါဝင်ပတ်သက်သူမျိုးစုံနှင့် အခြား စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှု စီမံချက်များသည် ထိရောက်သောနှစ်နာမှုဖြေရှင်းဆောင် ရွက်ပေးရေးဆိုင်ရာ ယန္တရားများရရှိနိုင်မှုကို အာမခံချက်ပေးသင့်ပါသည်။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူမျိုးစုံနှင့် အခြားစုပေါင်းဆောင်ရွက်မှု စီမံ ချက်များက တာဝန်ခံထားသော ကတိကဝတ်များတွင် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ဆက်နွယ် သည့် စံနှုန်းများ ပိုမိုဖော်ပြလာကြသည်။ ၎င်းကတိကဝတ်များတွင် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးများ၊ စွမ်းဆောင်ရည်စံနှုန်းများ၊ အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ နှင့် နိုင်ငံစုံကော်ပရေးရှင်းကြီးများအကြား နိုင်ငံတကာ မူဘောင်သဘောတူညီချက်များ နှင့် တခြားအလားတူဆောင်ရွက်မှုများပါဝင်သည်။

ဤကဲ့သို့သော စုပေါင်းလုပ်ငန်းများသည် ထိရောက်မှုရှိသော နှစ်နာမှုကုစားရေး ယန္တရား များရရှိနိုင်မှုကို အာမခံချက်ပေးသင့်ပါသည်။ အဆိုပါယန္တရားများကို အသုံးပြုလျက် ထိ ခိုက်ခံစားရသူများ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ်များက ဖြည့်ဆည်း ဆောင်ရွက်ပေးမှုမရှိဟု ၎င်းတို့ယုံကြည်သည့် ပြဿနာရပ်များကို တင်ပြနိုင်ကြပါသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ ယန္တရားများ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးမှုမရှိလျှင် အဆိုပါလုပ်ငန်းများ ၏ တရားဝင်ရပ်တည်မှုကို ထိခိုက်နိုင်ဖွယ်ရှိပါသည်။ အဆိုပါ ယန္တရားများသည် အဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးချင်းစီ၏ အဆင့်၌လည်းကောင်း၊ စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအဆင့်၌ လည်းကောင်း

သို့မဟုတ် အဆင့်နှစ်မျိုးလုံး၌လည်းကောင်း ရှိနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါယန္တရားများသည် တာဝန်ခံမှုရှိသင့်ပြီး လူ့အခွင့်အရေး ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်ခံစားရမှုများအတွက် ပြန်လည် ကုစားပေးနိုင်အောင် ထောက်ပံ့ပေးသင့်ပါသည်။

တရားစီရင်ရေး ပြင်ပနစ်နာမှု ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရေးဆိုင်ရာ ယန္တရားများ ထိရောက် မှုရှိခြင်းဆိုင်ရာစံနှုန်းများ

၃၁။ နိုင်ငံတော်၌အခြေပြုသော (နှင့်) နိုင်ငံတော်၌ အခြေပြုခြင်းမဟုတ်သော တရား စီရင်ရေးနှင့်ပတ်သက်မှုမရှိသည့် နစ်နာမှု ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရေးဆိုင်ရာ ယန္တရားများ ထိရောက်မှုရှိခြင်းကို အာမခံချက်ပေးနိုင်ရန် အောက်ပါစံနှုန်းများ ရှိသင့်ပါသည်။

- (က) တရားဝင်ဖြစ်မှု - ယန္တရားများကို အသုံးပြုရန် ရည်ရွယ်ထားသည့်သူ များဖြစ်သည့် ပါဝင်ပတ်သက်သူအုပ်စုများထံမှ ယုံကြည်မှုရရှိခြင်းနှင့် နစ်နာမှုဖြေရှင်းရေးဆိုင်ရာ ဖြစ်စဉ်များကို တရားမျှတမှုရှိစွာ ဆောင်ရွက် ရန်အတွက် တာဝန်ယူမှုရှိခြင်း။
- (ခ) လက်လှမ်းမီ၊ အသုံးပြုနိုင်မှု - ၎င်းတို့ ရည်ရွယ်ထားသော အသုံးပြုသူများ ဖြစ်သည့် ပါဝင်ပတ်သက်သူ အုပ်စုများအားလုံး သိရှိရန်နှင့် လက်လှမ်းမီ၊ အသုံးပြုနိုင်ရန်၊ အတားအဆီးတရား တွေ့ရှိနိုင်သူများအတွက် လုံလောက် သော အကူအညီပေးရန်။
- (ဂ) ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်မှု - အဆင့်တိုင်းအတွက် ရည်ညွှန်းအချိန်ကာလ ဘောင်တစ်ခုနှင့်အတူ ရှင်းလင်းတိကျပြီး အများသိရှိနိုင်သည့် လုပ်ထုံး လုပ်နည်းတစ်ရပ် ဖြည့်ဆည်းပေးရန်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ် အမျိုးအစားများ၊ ရရှိနိုင်သောရလဒ်များနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုဆိုင်ရာ စောင့်ကြည့် လေ့လာရေးနည်းလမ်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းတိကျမှုရှိခြင်း။

- (ဃ) တရားမျှတမှု၊ သာတူညီမျှမှု - ထိခိုက်နစ်နာရသူများအနေဖြင့် ထိခိုက်နစ်နာမှု ဖြေရှင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် တရားမျှတသော၊ သတင်းအချက်အလက်ရရှိသော၊ လေးစားမှုပြသသော အခြေအနေများအောက်တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်လိုအပ်သည့် သတင်းအချက်အလက်၊ အကြံဉာဏ်နှင့် ကျွမ်းကျင်မှုအရင်းအမြစ်များကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ ရရှိစေရေး အာမခံရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်း။
- (င) ပွင့်လင်းမြင်သာမှု - နစ်နာမှုများကုစားရေး တောင်းဆိုမှုတွင်ပါဝင်သည့် လူများ၊ အုပ်စုများအား ၎င်း၏ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက်ပေးခြင်းနှင့် ထိရောက်မှုရှိခြင်းကို ယုံကြည်စေရန်နှင့် ပါဝင်ပတ်သက်သည့် ပြည်သူ့၏အကျိုးစီးပွားကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရန် ယန္တရားများ၏စွမ်းဆောင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ လုံလောက်သော သတင်းအချက်အလက်ပေးခြင်း။
- (စ) အခွင့်အရေးများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း - ရလဒ်များနှင့် ပြန်လည်ကုစားမှုပေးခြင်းများသည် နိုင်ငံတကာ အသိအမှတ်ပြု လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိစေရန် အာမခံချက်ပေးခြင်း။
- (ဆ) စဉ်ဆက်မပြတ် လေ့လာသင်ယူမှုအတွက် အရင်းအမြစ်တစ်ခု - အနာဂတ်တွင် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် နစ်နာမှုများနှင့် ထိခိုက်မှုများကို ကာကွယ်တားစီးရန်နှင့် ယန္တရား ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန် အတွက် သင်ခန်းစာများဖော်ထုတ်ရန် ဆီလျော်မှုရှိသော လုပ်ငန်းရပ်များကို အသုံးပြုခြင်း။

လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ အဆင့်နစ်နာမှုဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများသည်

- (ဇ) ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် အပြန်အလှန် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုအပေါ် အခြေပြုသင့်ပါသည်။ ရည်ရွယ်ထားသော အသုံးပြုသူများဖြစ်သည့်

ပါဝင်ပတ်သက်သူအုပ်စုများနှင့် ယန္တရားများ၏ ဒီဇိုင်းပုံစံ၊ စွမ်းဆောင်မှု တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်းနှင့် နစ်နာမှုများကို ဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်ပေးရန် နည်းလမ်းများအဖြစ် အပြန်အလှန် တွေ့ဆုံဆွေး နွေးမှုကို အလေးထားဆောင်ရွက်ခြင်း။

အနက်ဖွင့်ခြင်း

နစ်နာမှုဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရေးယန္တရားတစ်ခု၏ရည်ရွယ်ချက်ကို ရည်ရွယ်ထားသော အသုံးပြုသူများက သိရှိလျှင်၊ ၎င်းအပေါ် ယုံကြည်မှုရှိလျှင်၊ ၎င်းကို အသုံးပြုနိုင်လျှင် ၎င်း၏ရည်ရွယ်ချက်ကို ပေါက်မြောက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ စံနှုန်းများသည် တရားရေးနှင့်ပတ်သက်မှုမရှိသည့် နစ်နာမှု ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရေး ဆိုင်ရာ ယန္တရားတစ်ခုကို ပုံစံဖော်ခြင်း၊ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်း သို့မဟုတ် ဆန်းစစ်ခြင်း တို့အတွက် စံသတ်မှတ်ချက်တစ်ခုပင်ဖြစ်ပါသည်။ ယန္တရား၏ လက်တွေ့ ထိရောက်မှုကို သေချာစေရန် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေသည်။ ညှိဖျင်းစွာပုံဖော်ထားသည့် (သို့မဟုတ်) အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သည့် နစ်နာမှုကုစားရေးယန္တရားများသည် ထိခိုက် ခံစားရသူများအကြားတွင် အင်အားယုတ်လျော့လာခြင်းနှင့် မလေးမစားပြုမှုခံရခြင်း ဆို သည့် အသိစိတ်များ တိုးပွားလာပြီး နစ်နာမှုခံစားရသည့် အသိစိတ်ကို ပိုမိုတိုးပွား လာစေနိုင်သည့် အန္တရာယ်ရှိနိုင်သည်။

ပထမစံနှုန်း ၇ ချက်သည် မည်သည့် နိုင်ငံတော်၌အခြေပြုသော (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံတော်၌ အခြေပြုခြင်းမဟုတ်သော စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့်ဆိုင်သော (သို့မဟုတ်) အပြန်အလှန် ပြောဆိုဆွေးနွေးမှုကို အခြေပြုသောယန္တရားနှင့် အကျုံးဝင်ပါသည်။ အဋ္ဌမမြောက်စံနှုန်း သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက စီမံခန့်ခွဲသည့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ အဆင့် ယန္တရားများအတွက် သီးသန့်ဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင် ‘နစ်နာမှုဖြေရှင်းရေးဆိုင်ရာ ယန္တရား’ ဆိုသည့် စကားရပ်ကို အသုံးအနှုန်း တစ်ရပ်အနေဖြင့် အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းစကားရပ်ကိုယ်တိုင်က သီးခြားယန္တရားတစ် ခုခု၌ အသုံးပြုရန် အမြဲတမ်းဆီလျော်မှုရှိမည် သို့မဟုတ် အထောက်အကူဖြစ်မည်ဟု

မဆိုနိုင်ပါ။ သို့သော် ထိရောက်စွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုအတွက် စံနှုန်းများသည် အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ အသေးစိတ် စံနှုန်းဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

- (က) ယန္တရားတစ်ခုကို အသုံးပြုစေရေးအတွက် ရည်ရွယ်ထားသည့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် ၎င်းယန္တရားကိုအသုံးပြုရန် ရွေးချယ်ထားလျှင် ၎င်းအပေါ် ယုံကြည်မှုရှိရမည်။ နစ်နာမှုဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်တွင် ပါဝင်သူများက ၎င်း၏ တရားမျှတသော ဆောင်ရွက်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဝင်ရောက်နှောင့်ယှက်မှု မပြုလုပ်နိုင်ရေး တာဝန်ယူအာမခံမှုသည် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ ယုံကြည်မှုကိုတည်ဆောက်ရာတွင် ထုံးစံအားဖြင့် အရေးကြီးသော အချက်တစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။
- (ခ) လက်လှမ်းမီ၊ အသုံးပြုမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် အတားအဆီးများဟု ဆိုရာတွင် ယန္တရားကို သိရှိနားလည်မှုမရှိခြင်း၊ ဘာသာစကား၊ စာတတ်မြောက်မှု၊ ကုန်ကျစရိတ်၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ တည်နေရာနှင့် လက်တုံ့ပြန်မှုကို ကြောက်ရွံ့စိုးရိမ်ခြင်းများ ပါဝင်ပါသည်။
- (ဂ) ယန္တရားတစ်ခုကို ယုံကြည်စေရန်နှင့် အသုံးပြုစေရန်အလို့ငှာ အဆိုပါ ယန္တရားလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်သူများအား သတင်းအချက်အလက် ပေးသင့်ပါသည်။ အဆင့်တစ်ခုချင်းစီအတွက် အချိန်ကန့်သတ်ချက်ကို တတ်နိုင်သမျှ လေးစားသင့်ပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် လိုတိုးပိုလျှော့ပြုလုပ်ရန် တစ်ခါတစ်ရံတွင် လိုအပ်နိုင်ပါသည်။
- (ဃ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ထိခိုက်ခံစားရသူများအကြား နစ်နာမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စများ သို့မဟုတ် အငြင်းပွားမှုများတွင် အများအားဖြင့် ထိခိုက်ခံစားရသူများသည် သတင်းအချက်အလက်နှင့် ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များ ရရှိနိုင်မှုနည်းပါးကြပြီး၊ ၎င်းတို့အတွက် ပေးချေရန် ငွေကြေး

ဆိုင်ရာ အရင်းအမြစ်များမရှိကြပါ။ ဤမညီမျှမှုကို မပြုပြင်နိုင်သော နေရာများတွင် အောင်မြင်သော တရားမျှတသော လုပ်ငန်းစဉ်အဖြစ် သိမြင်ယူဆမှု လျော့နည်းသွားစေနိုင်ပြီး၊ ရေရှည်တည်တံ့သော ဖြေရှင်း မှုများ ရရှိရေးကို ပိုမိုခက်ခဲသွားစေပါသည်။ သော

- (င) နစ်နာမှုများ ဖြေရှင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုချင်းစီ၏ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု နှင့်ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်သူများနှင့် ပုံမှန် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း သည် လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ယုံကြည်မှု ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရေး အတွက် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ကိန်းဂဏန်း စာရင်းဇယားများ၊ အမှု ကိစ္စတစ်ခုချင်းအလိုက် လေ့လာထားရှိမှုများ သို့မဟုတ် တချို့သော အမှုကိစ္စများ ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် ပိုမိုအသေး စိတ်သော သတင်းအချက်အလက်များဖြင့် ယန္တရား၏ စွမ်းဆောင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ သက်ဆိုင်သူများအပြားသို့ ချပြခြင်းဖြင့် ယန္တရား၏ တရားဝင်ရပ်တည်မှုကို ပြသရန်နှင့် ယုံကြည်မှုကို ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့် ထိန်းသိမ်းထားရန်တို့အတွက် အရေးကြီးပါသည်။ တစ်ချိန် တည်းတွင် လိုအပ်သည့်နေရာများ၌ နှစ်ဖက်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုနှင့် ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးချင်းတို့၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာများ မပေါက်ကြားစေရန် ထိန်းသိမ်း ပေးထား သင့်ပါသည်။
- (စ) နစ်နာမှုများကို မကြာခဏဆိုသလို လူ့အခွင့်အရေး ရှုထောင့်မှနေ၍ မသုံးသပ်ပါ။ အစပိုင်းတွင် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ဖွယ်ရာကိစ္စရပ် များအဖြစ် တင်ပြခြင်းမရှိကြပါ။ သို့ရာတွင် ရလဒ်များသည် လူ့အခွင့် အရေးများဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရှိသည့်နေရာများတွင် ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံတကာ အသိအမှတ်ပြု လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိကြောင်း အာမခံချက်ပေးရန် ဂရုပြုဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

- (ဆ) နှစ်နာမူများ၏ ကြိမ်နှုန်း၊ ပုံစံများနှင့် အကြောင်းအရင်းများကို ပုံမှန် လေ့လာသုံးသပ်ခြင်းဖြင့် ယန္တရားအား စီမံဆောင်ရွက်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းသည် အနာဂတ်၌ နှစ်နာထိခိုက်မှုများကို တားဆီးရန် ပြောင်းလဲသင့်သည့် မူဝါဒများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ သို့မဟုတ် ကျင့်စဉ်များကို ဖော်ထုတ် ပြုပြင်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။
- (ဇ) လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ အဆင့် နှစ်နာမူဖြေရှင်းရေး ယန္တရားတစ်ခု၏ ဒီဇိုင်းပုံစံ၊ လုပ်ဆောင်မှုတို့နှင့်ပတ်သက်၍ ထိခိုက်ခံစားရသူအုပ်စုများနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ယန္တရားအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးမှု သေချာစေရေး အထောက်အကူ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းယန္တရားအား ထိခိုက်ခံစားရသူ အုပ်စုများက လက်တွေ့အသုံးပြုသည်။ ၎င်းယန္တရား၏ အောင်မြင်မှုကို အာမခံရန် ဘုံစိတ်ဝင်စားမှုတစ်ခုရှိသည် စသည့်အချက်များကိုလည်း အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် တရားဝင်လက်ခံနိုင်မှုအရ အတိုင်ခံရသည့်သူလည်းဖြစ်၊ တိုင်ကြားမှုများ၏ ရလဒ်များကို တစ်ဖက်သတ်ဆုံးဖြတ်သူလည်းဖြစ် ဟူ၍ နှစ်မျိုးလုံးဖြစ်၍ မရနိုင်ခြင်းကြောင့် အဆိုပါယန္တရားများအနေဖြင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်း နည်းလမ်းကိုအသုံးပြုကာ အများသဘောတူ ဖြေရှင်းချက်များ ရရှိစေရန် အလေးထား ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ စီရင်ဆုံးဖြတ်ပေးရန် လိုအပ်သော နေရာများတွင် တရားဝင်ဖြစ်ပြီး လွတ်လပ်မှုရှိသည့် တတိယအဖွဲ့ယန္တရားတစ်ခုဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်ပေးသင့်ပါသည်။

